

**INFORMACJA
W ZAKRESIE PROFILU RYZYKA
I ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ
WG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017 R.**

1. PODSTAWA PRAWNA

Niniejszy dokument stanowi wykonanie postanowień:

- Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem CRR”);
- art. 22a oraz 111a i b Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- Rekomendacji 18 Rekomendacji P Komisji Nadzoru Bankowego dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków wydanej na podstawie Uchwały nr 59/2015 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2015 r. (Dz. U. z dnia 05 maja 2015 r. poz. 14);
- „Polityki informacyjnej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu”.

W ramach niniejszego opracowania Bank dokonuje ujawnienia informacji dotyczących celów i strategii w zakresie zarządzania ryzykiem, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji, które uznane zostały za istotne w świetle zapisów art. 432 Rozporządzenia CRR.

2. INFORMACJE PODSTAWOWE O BANKU (WYNIKAJĄCE M.IN. Z ART. 111 UST. 2 USTAWY PRAWO BANKOWE)

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu z siedzibą: 47-200 Kędzierzyn-Koźle, ul. Rynek 6a, powiat kędzierzyńsko-kozielski, województwo opolskie prowadzi swoją działalność od 01 stycznia 1999 r. Został zarejestrowany przez Sąd Rejonowy w Opolu VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego i wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS: 0000027247. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000504427.

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie na mocy umowy zrzeszenia z dnia 27 marca 2002 r. Od dnia 31 grudnia 2015 r. Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz przystąpił do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu działa na terenie województwa opolskiego, a także na terenie powiatów:

- w województwie dolnośląskim:
 - oleśnickiego,
 - oławskiego,
 - strzelińskiego,
 - ząbkowickiego,
- w województwie wielkopolskim:
 - kępińskiego,
- w województwie łódzkim:
 - wieruszowskiego,
 - wieluńskiego,
- w województwie śląskim:
 - kłobuckiego,
 - lublinieckiego,
 - tarnogórskiego,
 - raciborskiego,
 - gliwickiego.

Bank nie prowadzi działalności w państwach członkowskich i państwach trzecich, w związku z powyższym nie posiada w nich podmiotów zależnych, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 i art. 436 Rozporządzenia CRR¹.

¹ Informacja ogłaszana na podstawie art. 111a ust. 1 pkt 1) Ustawy Prawo bankowe.

3. INFORMACJE UJWANIANE W TRYBIE ART. 435 UST. 2 ROZPORZĄDZENIA CRR

Członkowie Zarządu sprawują funkcje dyrektorskie wyłącznie w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu. Każdy z członków Zarządu zajmuje jedno stanowisko dyrektorskie w Zarządzie Banku.

Zasady powoływania członków Zarządu określają postanowienia Statutu Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu i Regulaminu działania Zarządu. Członków Zarządu powołuje i odwołuje w głosowaniu tajnym Rada Nadzorcza. Prezesa Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Pozostałych członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza, przy czym powołanie następuje na wniosek Prezesa Zarządu.

Zasady oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu usystematyzowane zostały w ramach obowiązującej Polityki oceny odpowiedniości członków Zarządu Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu. Powołanie Członków Zarządu następuje w oparciu o kryteria:

1) kwalifikacji, w tym w zakresie:

- wiedzy (z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych oraz nabytej w inny sposób w toku kariery zawodowej),
- doświadczenia (nabytego w toku sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk),
- umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzonej funkcji,

2) reputacji, w tym w zakresie:

- reputacji osobistej osoby ocenianej, wymaganej przy pełnieniu funkcji w Zarządzie,
- zaistnienia faktów lub okoliczności mogących powodować wystąpienie ryzyka utraty reputacji przez Bank na skutek utraty reputacji osobistej kandydata.

Indywidualne kompetencje poszczególnych członków Zarządu Banku dopełniają się w taki sposób, aby możliwe było zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegialnego zarządzania Bankiem.

Członkowie Rady zajmują po jednym stanowisku w instytucji finansowej, tj. każdy z członków pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu. Członkowie Rady wybierani są przez Zebranie Przedstawicieli Banku w oparciu o sformalizowane zasady opisane w Statucie Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu oraz Regulaminie działania Rady Nadzorczej. Wybór członków Rady poprzedza ocena odpowiedniości uwzględniająca kryterium kwalifikacji w zakresie wiedzy i doświadczenia oraz kryterium reputacji kandydata.

Zgodnie z oceną dokonaną za rok 2017 wszyscy członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymagania art. 22 aa ustawy Prawo bankowe w kategorii:

- niezbędnych kwalifikacji do sprawowania pełnionych funkcji (wiedza, umiejętności, doświadczenie);
- nieposzlakowanej reputacji w aspekcie jej ewentualnego wpływu na reputację Banku.

Biorąc pod uwagę skalę działalności Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu nie stosuje się strategii zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego.

W oparciu o art. 128 Ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym² w Banku funkcjonuje Komitet Audytu. Komitet wspiera działania Rady Nadzorczej Banku w celu prawidłowego i skutecznego stosowania przez Bank zasad sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej oraz współpracy z biegłym rewidentem Banku. W skład Komitetu Audytu wchodzi trzech członków Rady Nadzorczej Banku wybranych z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 129 Ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, a w szczególności: kryterium wiedzy i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych i kryterium niezależności. Zasady działania, kompetencje i tryb pracy Komitetu Audytu sformalizowane zostały w Regulaminie Komitetu Audytu w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu.

W Banku funkcjonuje również Komitet Zarządzania Ryzykami Bankowymi, który w roku 2017 obradował trzynastą razę.

System przepływu informacji na temat poszczególnych ryzyk kierowanej do organów zarządzających ma charakter sformalizowanego systemu raportowania opisanego w punkcie 6. niniejszego dokumentu.

² Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089)

4. STRATEGIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM (ART. 435 UST. 1 LIT. A ROZPORZĄDZENIA CRR)

Podjęcie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podjęcie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Strategia i cele zarządzania ryzykiem w Banku określone są w obowiązującej „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu”, zwaną w dalszej części opracowania Strategią, która:

- jest zgodna z ogólnymi zamierzeniami zawartymi w Strategii działania Banku,
- podlega przeglądowi zarządcemu i weryfikacji przynajmniej w okresach rocznych.

Ponadto w Banku funkcjonują polityki zarządzania ryzykami opracowane w oparciu o określone w załącznikach do Strategii cele szczegółowe dla poszczególnych obszarów ryzyka uznanych za istotne³. Polityki definiują m.in. apetyt na ryzyko, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić oraz precyzują limity tolerancji ryzyka. Zakres tolerancji oszacowany jest w postaci limitów ograniczających poziom ryzyka w poszczególnych jego obszarach na podstawie:

- analizy historycznej stopnia wykorzystania limitu;
- poziomu apetytu na ryzyko określonego przez Radę Nadzorczą;
- wyników przeprowadzanych testów warunków skrajnych;
- specyfiki prowadzonej działalności,
- analizy warunków otoczenia makroekonomicznego we wszystkich jego aspektach.

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku obejmuje następujące działania:

- gromadzenie informacji i identyfikację ryzyka,
- pomiar i ocena ryzyka,
- monitorowanie i raportowanie ryzyka,
- ograniczanie i kontrola ryzyka.

5. SYSTEM RAPORTOWANIA I POMIARU RYZYKA (ART. 435 UST. 1 LIT. C ROZPORZĄDZENIA CRR)

Zakres i charakter systemu raportowania reguluje w Banku „Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu”. W ramach systemu informacji zarządczej wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

- 1) o charakterze strategicznym dla Banku;
- 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej;
- 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 4) odnoszące się do oceny adekwatności kapitałowej;
- 5) dotyczące sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, uwzględniające:
 - a. wykonanie planu ekonomiczno-finansowego,
 - b. charakterystykę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
 - c. analizę struktury przychodów i kosztów,
 - d. analizę wyników osiągniętych na każdym poziomie rachunku zysków i strat;
- 6) dotyczące realizacji zadań wynikających z regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych;
- 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.

³ **ryzyko istotne** – występujące w Banku ryzyka, uznane za istotne na podstawie analizy kryteriów ilościowych i jakościowych; przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka na działalność Banku, przy czym rozróżniane są następujące typy rodzajów ryzyka:

- **trwale istotne** – zidentyfikowane ryzyka, z góry uznawane za istotne, podlegające aktywnemu zarządzaniu (tworzy się dla nich odrębne polityki),
- **wariantowo istotne** - zidentyfikowane potencjalnie istotne rodzaje ryzyka, w tym ryzyka trudnomierzalne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności, a w razie sklasyfikowania jako istotne tworzy się dla nich odrębne polityki,
- **nieistotne** – dla nich przeprowadza się monitoring istotności, nie tworzy się dla nich odrębnych polityk do momentu sklasyfikowania jako istotne,
- **niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku rodzaje ryzyka** - niemonitorowane i nie podlegające zarządzaniu

Stosowane metody pomiaru i oceny ryzyka dostosowane są indywidualnie do profilu i skali działania Banku ze szczególnym uwzględnieniem reguł ostrożnościowego działania. Przestrzeganie akceptowalnego poziomu ryzyka podlega monitorowaniu i raportowaniu z częstotliwością umożliwiającą podejmowanie decyzji zarządczych ukierunkowanych na zminimalizowanie i ograniczanie ryzyka w działalności.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

6. STRUKTURA I ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM (ART. 435 UST. 1 LIT. B ROZPORZĄDZENIA CRR ORAZ ART. 111A UST. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE)

Organizacja zarządzania ryzykiem w Banku oparta jest o podział zadań realizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) **poziom pierwszy** (pierwsza linia obrony) – bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za działalność biznesową, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
- 2) **poziom drugi** (druga linia obrony) – którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w pkt. 1), a także działalność Zespołu ds. zgodności,
- 3) **trzecia linia obrony** – którą stanowi działalność audytu wewnętrznego.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

Rada Nadzorcza:

- zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem obejmujące m.in. specyfikę i profil działalności, wielkości możliwych do zaakceptowania poziomów narażenia Banku na poszczególne ryzyka (apetyt na ryzyko),
- sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku oraz nad skutecznością działań Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku,
- zapewnia, iż członkowie Zarządu posiadają odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji.

Zarząd Banku:

- odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów,
- odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, polityki zgodności oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
- odpowiada za opracowanie i wdrożenie struktury organizacyjnej dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, jak również podziału zapewniającego niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej.

Komitet ds. Zarządzania Ryzykami Bankowymi:

- inicjuje i koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka oraz opiniuje regulacje wewnętrzne Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- opiniuje podejmowanie działań, zmierzających do utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie.

Komitet Kredytowy:

- jest organem opiniodawczym w zakresie zawieranych transakcji kredytowych,
- pełni funkcję decyzyjną w sprawie klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich grup ryzyka,
- odpowiada za prawidłowość i zasadność utworzonych rezerw celowych oraz zastosowanych pomniejszych podstawy tworzenia rezerwy celowej.

Komitet Audytu:

- wspiera działania Rady Nadzorczej Banku w celu prawidłowego i skutecznego stosowania przez Bank zasad sprawozdawczości finansowej oraz współpracy z biegłym rewidentem,
- określa procedury wyboru firmy audytorskiej,

- dokonuje oceny systemu kontroli wewnętrznej i procesu zarządzania ryzykiem dla zapewnienia właściwego prowadzenia działalności bankowej,
- analizuje wyniki raportów w zakresie identyfikacji, oceny i kontroli ryzyka braku zgodności.

Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz:

- opracowuje procedury oceny procesu zarządzania ryzykami w Banku obejmujące weryfikację definicji ryzyk uwzględnianych w procesie zarządzania ryzykami oraz określanie ich istotności, jak również dokonuje przeglądu procedur i metodologii stosowanych w procesie zarządzania ryzykami,
- monitoruje i sporządza analizy narażenia Banku na poszczególne ryzyka zgodnie z przyjętymi procedurami oraz usprawnia proces zarządzania ryzykami istotnymi i nieistotnymi,
- na podstawie szczegółowych analiz opracowuje projekt wewnętrznych limitów dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Zespół ds. zgodności zapewnia przestrzegania Polityki zgodności w Banku, a szczególności:

- **Stanowisko ds. zgodności** podejmuje działania mające na celu zapewnienie zgodności obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych z przepisami prawa,
- **Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej** kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonuje regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku.

Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek:

- przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń;
- raportowania na temat zdarzeń generujących ryzyko oraz uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny ich wystąpienia.

7. CELE ZARZĄDZANIA POSZCZEGÓLNYMI RODZAJAMI RYZYKA I STOSOWANE METODY OGRANICZANIA POZIOMU RYZYKA (ART. 435 UST. 1 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Proces zarządzania ryzykiem obejmuje wszystkie rodzaje ryzyka zidentyfikowanego w działalności Banku, a mianowicie:

- ryzyko kredytowe** oraz związane z nim bezpośrednio;
- ryzyko koncentracji zaangażowań:**
 - *wobec podmiotów w oparciu o art. 395 Rozporządzenia CRR, z uwzględnieniem zapisów art. 92 Ustawy z dnia 01 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów ekspozycji banków wyłączonych z limitów dużych ekspozycji oraz zaleceń Rekomendacji C KNF;*
 - *kapitałowych – na podstawie art. 36 ust. f)-l) oraz art. 89 CRR,*
 - *ryzyko koncentracji zaangażowań zgodnie z art. 81 Dyrektywy UE⁴,*
- w ramach **ryzyka rynkowego:**
 - **ryzyko walutowe** – zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR
 - **ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym;**
- ryzyko operacyjne** – wg art. 315 Rozporządzenia CRR;
- ryzyko kapitałowe**, obejmujące m.in. **ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej** – zgodnie z definicją art. 4 ust. 1 pkt 94) Rozporządzenia CRR;
- ryzyko płynności** – zgodnie z zapisami Części Szóstej Rozporządzenia UE i art. 86 Dyrektywy UE, zgodnie z zaleceniami Rekomendacji P KNF,
- ryzyko biznesowe**, obejmujące:
 - **ryzyko wyniku finansowego**
 - **ryzyko strategiczne**
 - **ryzyko otoczenia makroekonomicznego**
- ryzyko braku zgodności i ryzyko postępowania** (*conduct risk*)
- ryzyko rezydualne**
- ryzyko modeli** – zgodnie z zaleceniami Rekomendacji W
- ryzyko transferowe**
- ryzyko reputacji.**

⁴ Dyrektywa UE – Dyrektywa 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26.06.2013r.;

7.1. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe wynika z możliwości wystąpienia strat spowodowanych niewywiązaniem się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności. Na ryzyko kredytowe narażone są wszystkie pozycje aktywów Banku zagrożone utratą wartości. Ryzyko to w sposób najbardziej istotny może wpłynąć na działalność Banku z uwagi na relatywnie dużą wartość potencjalnych strat.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest dążenie do adekwatnego do posiadanych funduszy własnych rozwoju działalności kredytowej, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości, przy założeniu utrzymania odpowiedniego poziomu jakości i bezpieczeństwa portfela kredytowego.

Cel ten jest realizowany poprzez działania ukierunkowane na:

- budowę bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- odpowiednie rozwiązania organizacyjno-proceduralne.

Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:

- a) wdrożenie metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców,
- b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank,
- c) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno - finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji „S”,
- d) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
- e) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku,
- f) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
- g) analiza wskaźnika LtV⁵ przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie,
- h) analiza wskaźnika Dtl⁶ przy kredytach detalicznych.

Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:

- a) dywersyfikacja kredytów,
- b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących z Bankiem,
- c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
- d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,
- e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
- f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK),
- g) ocena jakości portfela kredytowego, w tym portfela detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie a także wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem braku zgodności. Funkcjonujące w Banku regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym we wszystkich jego kategoriach podlegają okresowej weryfikacji.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości aktywów kredytowych, w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Bank zarządza ryzykiem koncentracji kredytowej, ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

⁵ **wskaźnik LtV (ang. loan to value)** – wskaźnik wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości

⁶ **wskaźnik Dtl** – wskaźnik charakteryzujący poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe do dochodu klienta

7.1.1. RYZYKO KONCENTRACJI

Ryzyko koncentracji zaangażowań wynika z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej (zarówno w ujęciu transgranicznym, jak i krajowym), charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub mogących doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka.

Ryzyko koncentracji - jako pochodne ryzyka kredytowego – jest z nim nierozzerwalnie związane, wobec czego cele strategiczne w obszarze ryzyka koncentracji są ściśle skorelowane z celami strategicznymi w obszarze ryzyka kredytowego. **Celem strategicznym w zakresie ryzyka koncentracji zaangażowań jest budowa odpowiedniej struktury portfela kredytowego zapewniającej dywersyfikację ryzyka związanego z nadmierną koncentracją jednorodnych ekspozycji.**

Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając, weryfikując i analizując limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów, w tym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, a także detalicznych ekspozycji kredytowych, itp.

Działania zapobiegające w obszarze ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) unikanie nadmiernych koncentracji ekspozycji w portfelu kredytowym,
- 2) bezpieczne kształtowanie struktury branżowej portfela kredytowego oraz permanentna analiza sytuacji i negatywnych trendów w ramach każdej z istotnych dla Banku branż,
- 3) monitorowanie obszarów działalności objętych kredytowaniem, w przypadku których źródło spłaty jest uzależnione od określonego rodzaju produkcji lub towarów niekorzystne zmiany sytuacji na rynku i poziomu cen, które mogą spowodować zagrożenie spłaty kredytu,
- 4) analiza dużych pracodawców – w przypadku identyfikacji takiego pracodawcy w rejonie działania Banku i potencjalnego wpływu jego sytuacji ekonomicznej na jakość portfela kredytowego,
- 5) dywersyfikację zabezpieczeń, a w odniesieniu do kredytów posiadających wspólne zabezpieczenie – monitorowanie negatywnych tendencji w zmianach wartości tego rodzaju zabezpieczenia,
- 6) dywersyfikację produktową portfela kredytowego,
- 7) utrzymywanie bezpiecznego poziomu koncentracji dużych ekspozycji rozumianych zgodnie z art. 392 Rozporządzenia CRR, ekspozycji wobec podmiotów i osób, o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe,
- 8) przeprowadzanie okresowych przeglądów wszystkich ekspozycji powodujących ryzyko koncentracji w celu identyfikacji, pomiaru i szacowania towarzyszącego im ryzyka oraz umożliwienia podejmowania prawidłowych decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji,
- 9) uwzględnianie w testach warunków skrajnych scenariuszy istotnego pogorszenia się sytuacji finansowej podmiotów wobec których Bank posiada ekspozycje powodujące ryzyko koncentracji, z uwzględnieniem możliwości zrealizowania przyjętych zabezpieczeń.

Z uwagi na ograniczenie działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego i braku działalności w regionach o różnej charakterystyce ryzyka – Bank nie identyfikuje ryzyka koncentracji ekspozycji wobec podmiotów z tego samego obszaru geograficznego

7.1.2. RYZYKO EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH ZABEZPIECZONYCH HIPOTECZNIE

Ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie⁷ związane jest z potencjalną zmiennością charakterystyki nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu w perspektywie długoterminowej, co w szczególności dotyczyć może zarówno nieruchomości mieszkalnych, jak i komercyjnych, nieruchomości na rynku pierwotnym i wtórnym oraz potencjalnego źródła spłaty ekspozycji kredytowej w postaci np. dochodu uzyskiwanego z nieruchomości.

⁷ **ekspozycja kredytowa zabezpieczona hipotecznie (EKZH)** – ekspozycja kredytowa związana z finansowaniem nieruchomości, w przypadku której zostało ustanowione zabezpieczenie w postaci hipoteki lub hipoteka stanowi zabezpieczenie docelowe; w przypadku ekspozycji kredytowych nie związanych z finansowaniem nieruchomości za ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie należy traktować ekspozycje kredytowe, w przypadku których:

- pierwotny okres zapadalności jest dłuższy niż trzy lata oraz
- hipoteka jest lub będzie zabezpieczeniem dominującym, co oznacza, że zabezpieczenie w postaci hipoteki stanowi jedyne zabezpieczenie ekspozycji lub jego udział stanowi ponad 50% pierwotnej wartości danej ekspozycji kredytowej

Ryzyko związane z portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, może mieć znaczący wpływ na kondycję finansową Banku w przypadku:

- nadmiernego zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie;
- spadku cen nieruchomości;
- spadku jakości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
- nagłych i nieoczekiwanych zmian rynkowych stóp procentowych.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest utrzymanie bezpiecznego poziomu ryzyka związanego z tym portfelem ekspozycji w ramach przyjętego w Banku apetytu na w/w ryzyko. Cel ten realizowany jest poprzez zapewnienie stałego monitorowania całego portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ze szczególnym uwzględnieniem procedur zapewniających spełnienie wymogów regulacji, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Zasady identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych stanowią element polityki zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie i obejmują:

- 1) ocenę zdolności kredytowej klientów w ramach określonych i zaakceptowanych założeń i parametrów;
- 2) określanie zakresu oraz sposobu dokumentowania informacji niezbędnej do oceny zdolności kredytowej, w tym zasady korzystania z zewnętrznych baz danych;
- 3) wprowadzanie, wykorzystywanie i ocenę efektywności narzędzi wspierających ocenę zdolności kredytowej klientów detalicznych;
- 4) ustalanie maksymalnej dopuszczalnej wartości wskaźnika Dtl (dotyczy detalicznych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie);
- 5) ustalanie maksymalnej dopuszczalnej wartości wskaźnika LtV, obejmujące w szczególności przyjęty przez Bank sposób uwzględniania analiz, dotyczących przewidywanego poziomu odzysków z przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomościach;
- 6) przyjmowanie wkładu własnego.

W zakresie akceptacji oraz ograniczania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obowiązują zasady:

- 1) uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej tych ekspozycji;
- 2) określania akceptowalnego poziomu ryzyka dla poszczególnych portfeli kredytowych;
- 3) uwzględniania poziomu ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w polityce cenowej Banku;
- 4) zabezpieczania i ograniczania ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w tym szczegółowe zasady ustalania i stosowania:
 - a) maksymalnego poziomu portfela produktowego,
 - b) maksymalnego poziomu pojedynczej ekspozycji,
 - c) maksymalnego poziomu ekspozycji wobec klienta,
 - d) maksymalnego poziomu relacji wartości ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie do wartości nieruchomości (LtV);
- 5) dotyczące ustalania, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczenia;
- 6) przeprowadzania testów warunków skrajnych;
- 7) ustalania, nadawania i przeglądu upoważnień do akceptacji ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

7.1.3. RYZYKO DETALICZNYCH EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH

Ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych⁸ dotyczy części portfela kredytowego osób prywatnych i wynika z wrażliwości tej grupy klientów na zmiany warunków otoczenia.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w obszarze w/w ekspozycji w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania

⁸ **detaliczna ekspozycja kredytowa** – ekspozycja kredytowa wobec osoby fizycznej, udzielona na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie, ekspozycji zabezpieczonej kaucją złożoną przez klienta w banku, ekspozycji kredytowej powstałej w wyniku udzielenia kredytu na zakup papierów wartościowych oraz ekspozycji w przypadku której źródłem spłaty są przychody z tytułu zbycia papierów wartościowych

na poziom ryzyka, m.in. w ramach działań ukierunkowanych na właściwy dobór klientów. Cel ten realizowany jest poprzez:

- a) przeprowadzanie oceny zdolności kredytowej wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej przed podjęciem decyzji o jej udzieleniu;
- b) kredytowanie wyłącznie klientów detalicznych którzy:
 - posiadają zdolność kredytową,
 - nie zostali skazani lub przeciwko którym nie toczą się postępowania o popełnienie przestępstw związanych z naruszeniem przepisów ustawy karno-skarbowej
 - nie złożyli wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej,
- c) dokonywanie analizy zdolności kredytowej klientów detalicznych w oparciu o aktualne i wiarygodne informacje w dwóch płaszczyznach:
 - ilościowej - polegającej na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej oraz
 - jakościowej – określającej skłonność do spłaty zaciągniętych zobowiązań u wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej;
- d) stosowanie „balonowych” harmonogramów spłat detalicznych ekspozycji kredytowych wyłączenie w przypadku kredytów w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym;
- e) utrzymywanie poziomu relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe do dochodu klienta (**Dtl²**) poniżej maksymalnego poziomu określonego w Strategii Banku.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank wyznacza i monitoruje limity, ustalone w szczególności w odniesieniu do:

- a) rodzajów produktów;
- b) długości okresu umowy;
- c) udziału detalicznych ekspozycji kredytowych w obliгу kredytowym;
- d) jakości portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.

Bank monitoruje ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych zarówno na poziomie całego portfela kredytowego, jak i pojedynczych ekspozycji i kredytobiorców w zakresie terminowości spłat. Monitorowanie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych ma na celu:

- zapewnienie zgodności rozwoju tego portfela ze strategią Banku;
- identyfikację poziomu ryzyka związanego z portfelem tych ekspozycji w relacji do założonego apetytu na ryzyko i zakresu tolerancji;
- identyfikację ekspozycji dotkniętych utratą wartości (zagrożonych) dla tworzenia odpisów (rezerw) na pokrycie strat;
- zapewnienie adekwatności poziomu odpisów (rezerw) do jakości ekspozycji kredytowych mierzonej poziomem straty z tytułu utraty wartości;
- stałą i bieżącą kontrolę portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, dostarczającą informacji umożliwiających identyfikację słabych stron procesu zarządzania ryzykiem oraz podejmowanie działań profilaktycznych i naprawczych.

7.2. RYZYKO RYNKOWE

Ryzyko rynkowe rozumiane jest jako ryzyko poniesienia przez Bank straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych w wyniku zmiany cen rynkowych, w szczególności stawek procentowych i kursów wymiany walut. Bank nie prowadzi istotnych kwotowo portfeli handlowych instrumentów dłużnych, które generują wymogi kapitałowe z zakresu ryzyk powiązanych ze znaczącą działalnością handlową. Ze względu na założenie prowadzenia działalności handlowej na małą skalę w rozumieniu przepisów art. 94 Rozporządzenia CRR, ryzyko rynkowe w przypadku tutejszego Banku ogranicza się do:

- ryzyka walutowego,
- ryzyka stopy procentowej.

7.2.1. RYZYKO WALUTOWE

Ryzyko walutowe rozumiane jest jako ryzyko niekorzystnych zmian kursów walut obcych w stosunku do PLN, prowadzących do powstania znacznych strat w przypadku otwartych pozycji w walutach obcych, przy czym zmienność kursów walut związana jest z czynnikami całkowicie niezależnymi od Banku.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

- Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
- Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach niewiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
- W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
- Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut).
- Na rynku walutowym, Bank przykładającą szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.
- Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.

Bank zakłada, że skala działalności walutowej nie będzie znacząca, tj. pozycja w danej walucie obcej nie przekroczy 5% zobowiązań ogółem Banku na dzień sprawozdawczy.

7.2.2. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako ryzyko strat wynikających z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które prowadzą do spadku przychodów odsetkowych, wzrostu kosztów odsetkowych lub zmniejszenia wartości bieżącej netto pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Profil ryzyka⁹ stopy procentowej określa możliwe do zaakceptowania przez Bank narażenie na ryzyko stopy procentowej, w zakresie niżej wymienionych 4 jego rodzajów:

- ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania – odnoszącego się przede wszystkim do portfela bankowego i wyrażającego się w zagrożeniu przychodów odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- ryzyka bazowego – będącego konsekwencją niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, wynikającego ze zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na działalność Banku,
- ryzyka opcji klienta – wynikającego z wpisanych w produkty bankowe praw klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych,
- ryzyka krzywej dochodowości – polegającego na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi dla poszczególnych terminów zapadalności krzywej dochodowości.

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika ze standardowych produktów zaliczanych do portfela bankowego. Bank nie posiada portfela handlowego, wobec czego nie przeprowadza transakcji pochodnych obarczonych ryzykiem rynkowym.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie odpowiedniej relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach niezagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,

⁹ **profil ryzyka** – skala i struktura ekspozycji na ryzyko, określająca stopień narażenia na dany rodzaj ryzyka;

- podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
- codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem między innymi poprzez sprzedaż produktów generujących opłaty i prowizje, w tym produktów elektronicznych.

7.3. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne to możliwość poniesienia strat wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych innych niż związane ze zmieniającą się sytuacją ekonomiczną. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, natomiast nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, w związku z niemożliwością dokładnego oszacowania tych ryzyk.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także poprzez utrzymywanie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej. Ogólny profil ryzyka operacyjnego określa obszary, w których potencjalne narażenie Banku na ryzyko operacyjne jest największe. Bank określa docelowy profil ryzyka korzystając z metody samooceny ryzyka operacyjnego.

Podejmowane działania zabezpieczające przed ryzykiem operacyjnym obejmują:

- wdrożenie i systematyczną weryfikację procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszanie skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
- zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku,
- tworzenie planów utrzymania ciągłości działania zapewniających ciągłe i niezakłócone działanie Banku oraz planów awaryjnych służących zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych, mogących poważnie zakłócić tę działalność,
- opracowanie i wdrożenie zasad zarządzania ryzykiem systemów, związanym z prawidłowym, efektywnym i bezpiecznym wspieraniem działalności Banku przez jego środowisko teleinformatyczne,
- monitorowanie przyjętych parametrów ograniczających w obszarze ryzyka operacyjnego (limity, wskaźniki KRI¹⁰),
- zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
- dostosowanie funkcjonowania systemów bezpieczeństwa do poziomu i profilu generowanego ryzyka,
- działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów,
- osłabianie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka,
- podnoszenie świadomości ryzyka operacyjnego na wszystkich poziomach zarządzania,
- doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników zaangażowanych w proces zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku,
- stosowanie ubezpieczeń i outsourcingu,
- zapewnienie wsparcia informatycznego oraz doskonalenie technik pomiaru ryzyka,
- zapewnienie odpowiedniego zakresu i częstotliwości audytu – adekwatnego do ekspozycji na ryzyko.

¹⁰ wskaźniki KRI (Key Risk Indicators) – kluczowe wskaźniki ryzyka) – miary ilościowe określające wrażliwość Banku na ryzyko operacyjne; umożliwiają analizę trendów w poszczególnych obszarach ryzyka, identyfikują podatność na zagrożenia i pomagają uruchamiać procedury reakcji na zbyt wysoki poziom ryzyka;

7.4. RYZYKO KAPITAŁOWE I RYZYKO DŹWIGNI FINANSOWEJ

Ryzyko kapitałowe jest ryzykiem wynikającym z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych¹¹ na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny¹², zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową i obejmuje podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- zapewnienie odpowiedniego do wielkości ponoszonego ryzyka poziomu funduszy własnych oraz sukcesywne ich zwiększanie,
- utrzymanie prawidłowej relacji pomiędzy wielkością kapitału a skalą działalności (dźwignia finansowa),
- odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych,
- zarządzanie ryzykiem bankowym.

Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidend. Bank dążył do:

- 1) utrzymania funduszy własnych Banku zapewniających utrzymanie w okresie od 01 stycznia 2016 r. do 31. grudnia 2017 r. współczynnika wypłacalności na poziomie nie niższym niż 13,25%,
- 2) uzyskania następującej struktury funduszy podstawowych:
 - a) fundusz udziałowy: maksimum 10%,
 - b) fundusze: zasobowy i rezerwowy łącznie: minimum 90%;
- 3) przeznaczania co najmniej 80% wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie funduszy własnych Banku; poziom odpisów z zysku odbywa się w oparciu o przyjętą przez Bank politykę dywidendową opisaną w *Polityce zarządzania kapitałem oraz ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej* i uwarunkowany jest m.in.:
 - a) strategią rozwoju Banku,
 - b) bieżącą adekwatnością kapitałową Banku,
 - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
 - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną,
 - e) zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego;
- 4) uzyskania takiej struktury funduszu udziałowego, aby suma znaczących pakietów udziałów, czyli pakietów przekraczających 2% funduszu udziałowego, nie przekroczyła 50% funduszu udziałowego Banku;
- 5) uzyskania zaangażowania kapitałowego w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier I i Tier II Banku Zrzeszającego na poziomie nie przekraczającym 10% funduszy własnych Banku, chyba że na podstawie odrębnych decyzji wydanych w oparciu art. 49 ust. 3 lit. a) Rozporządzenia CRR na Bank zwolniony zostanie z konieczności dokonywania w/w odliczeń.

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej zostało zdefiniowane w art. 4 ust. 1 pkt 94) Rozporządzenia CRR; jest to ryzyko niewłaściwej relacji posiadanych kapitałów (funduszy) do skali działalności Banku. Ryzyko to może przejawiać się w ewentualnych problemach w pozyskaniu dodatkowego kapitału, w szczególności, gdy proces ten musi być przeprowadzony szybko lub w okresie niesprzyjających warunków rynkowych.

¹¹ **fundusze własne (kapitał uznany)** – fundusze Banku ustalone na podstawie Części Drugiej Rozporządzenia CRR, obejmujące kapitały Tier I i Tier II;

¹² **kapitał wewnętrzny (wewnętrzne wymogi kapitałowe)** – oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka; stanowi sumę wymogów minimalnych na ryzyka wymienione w Rozporządzeniu CRR oraz wymogów dodatkowych wyliczonych na ryzyka ujęte w Dyrektywie UE;

Celem nadrzędnym w zakresie zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest dążenie do utrzymania bezpiecznej relacji pomiędzy poziomem kapitałów własnych Tier I¹³ i łącznej kwoty ekspozycji¹⁴ Banku, zapewniającej ograniczenie nadmiernego ryzyka finansowania, a także odpowiedni poziom bezpieczeństwa w przypadku nagłego spadku wartości aktywów lub zwiększenia realizowanych udzielonych zobowiązań pozabilansowych przy jednoczesnym spadku jakości tworzonych z nich aktywów.

7.5. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności to zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia straty. Na płynność Banku oddziałuje szereg czynników, zarówno zewnętrznych, tj. będących poza kontrolą Banku, jak i wewnętrznych, tj. pozostających pod wpływem Banku. Do najważniejszych czynników zewnętrznych należy zaliczyć:

- politykę pieniężną Narodowego Banku Polskiego i innych banków centralnych,
- sytuację gospodarczą kraju,
- ocenę standingu finansowego Banku,
- dopłaty unijne.

Czynnikami wewnętrznymi szczególnie istotnymi dla procesu zarządzania płynnością są:

- struktura bilansu oraz pozycji pozabilansowych,
- wewnętrzne regulacje i procedury zarządzania ryzykiem płynności,
- polityka cenowa i oferta produktowa Banku.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych w sposób zapewniający generowanie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego.

Realizacja ww. celu następuje w ramach następujących działań (cele pośrednie):

- zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- ograniczanie ryzyka płynności poprzez stosowanie systemu limitów,
- podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
- utrzymanie nadzorczych miar płynności, w tym utrzymania odpowiedniego bufora łatwo zbywalnych aktywów¹⁵.

Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności. W zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych.

¹³ **kapitał Tier I** - suma kapitału podstawowego Tier I i kapitału dodatkowego Tier I na podstawie Części Drugiej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 – Dz. Urz. UE nr L 208, z 2 sierpnia 2013, z późn. zmianami;

¹⁴ **łączna kwota ekspozycji na ryzyko** - w przypadku Banku stanowi sumę następujących pozycji:

- kwota ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego obliczona wg metody standardowej zgodnie z Rozporządzeniem CRR,
- wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego oraz operacyjnego przemnożone przez 12,5;

¹⁵ **bufor (nadwyżka) płynności** – rezerwa wysokiej jakości aktywów płynnych, którą bank powinien utrzymywać na wypadek realizacji niekorzystnych scenariuszy sytuacji kryzysowych; w skład jego wchodzi:

- część podstawowa - służąca ochronie przed krótkotrwałymi najcięższymi zjawiskami kryzysowymi;
- część uzupełniającą - służąca ochronie przed mniej dotkliwymi, lecz dłużej utrzymującymi się na rynku zjawiskami kryzysowymi

7.6. RYZYKO BIZNESOWE

Ryzyko biznesowe jest pochodną pozostałych ryzyk i zarządzane jest w ramach procesu planowania. Deficycyjnie jest to ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko biznesowe może się przejawiać w obszarze: wyniku finansowego, strategicznym i otoczenia, w tym zmian regulacyjnych, warunków konkurencji bądź cyklu gospodarczego. *Ryzyko wyniku finansowego* jest ryzykiem wynikającym z niewłaściwej dywersyfikacji źródeł osiąganego wyniku finansowego (zysku) lub niezdolności Banku do utrzymania wystarczającego i stabilnego poziomu rentowności na poziomie wynikającym np. z zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą planów finansowych. Jeżeli Bank nie jest w stanie generować zysku na odpowiednim poziomie, skutkować to może ograniczeniem w skali jego działalności, ze względu na spadek możliwości efektywnego wzrostu funduszy własnych zabezpieczających podejmowane ryzyka. *Ryzyko strategiczne* - pojmowane jako obecne lub przewidywane ryzyko niekorzystnego oddziaływania na źródła przychodów Banku oraz w konsekwencji na wielkość posiadanych kapitałów (funduszy) - wynika ze zmian w otoczeniu biznesowym oraz z niekorzystnych decyzji biznesowych, wadliwej ich realizacji lub braku reakcji na zmiany w tym otoczeniu. *Ryzyko otoczenia* obejmuje ryzyko zmian warunków ekonomiczno – społecznych, regulacyjnych i konkurencji. Jednym z obszarów tego ryzyka jest cykliczność procesu gospodarczego, która wiąże się z ryzykiem nieuwzględnienia przez wewnętrzne modele oceny ryzyka kredytowego wpływu cyklu gospodarczego na wypłacalność podmiotów obecnych na rynku.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę poziomu ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

Ograniczanie ryzyka biznesowego obejmuje:

- monitorowanie zmian w otoczeniu makroekonomicznym i w warunkach rynkowych konkurencji w celu podjęcia działań dostosowawczych i korygujących,
- reagowanie na zmiany w otoczeniu regulacyjnym, w tym zarówno dotyczące relacji prawnych Banku i klientów, jak i prawnych aspektów prowadzenia działalności (przepisy, interpretacje, orzecznictwo),
- powiązanie planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi i nadzór Zarządu nad spójnością planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi
- ocenę:
 - realizacji celów strategicznych oraz przyjętych planów finansowych,
 - ilości, celowości i trafności oferowanych produktów lub usług,
 - realizacji potrzeb w zakresie budowy funduszy własnych, pod kątem ewentualnej potrzeby zmian w ww. zakresie,
- odpowiedni nadzór Zarządu nad efektywnością działania placówek i wyznaczonych komórek organizacyjnych Banku, a także nad poziomem i strukturą ponoszonych przez ww. jednostki kosztów,
- podejmowanie działań ukierunkowanych na adekwatny do skali prowadzonej działalności i planowanego rozwoju Banku wzrost efektywności sprzedaży.

7.7. RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI

Ryzyko braku zgodności jest szczególnym rodzajem ryzyka istotnego; jest to ryzyko mogące skutkować sankcją prawną bądź regulaminową, stratą finansową oraz utratą dobrej reputacji, na jakie jest narażony Bank w wyniku niestosowania się do obowiązujących przepisów prawa, ustaw, rozporządzeń bądź przyjętych przez Bank standardów i zasad postępowania. Proces zarządzania zgodnością jest procesem strategicznym – skutki jego wdrożenia wywierają wpływ na funkcjonowanie całego Banku.

Równoległe do analiz z zakresu ryzyka braku zgodności Bank dokonuje oceny ekspozycji na ryzyko postępowania (tzw. conduct risk) w relacjach z klientami, którego wzrost może być - obok czynników wynikających bezpośrednio z aspektów prawnych prowadzenia działalności – przyczyną strat z tytułu niewłaściwego świadczenia usług.

Jednocześnie ryzyko braku zgodności i ryzyko postępowania są nierozdzielnie związane z ryzykiem operacyjnym, toteż analiza poziomu tych ryzyk w Banku dokonywana jest z uwzględnieniem analiz dotyczących ryzyka operacyjnego (analiza rejestru zdarzeń).

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji, poprzez permanentne aktualizowanie i dostosowywanie procedur bankowych do zmieniających się uwarunkowań prawnych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania.

Celem zarządzania ryzykiem postępowania (conduct risk) jest:

- utrwalanie wśród klientów, pracowników i innych uczestników rynku, wizerunku Banku, jako instytucji działającej zgodnie z przepisami prawa i przyjętymi standardami rynkowymi, godnej zaufania, rzetelnej i uczciwej,
- przeciwdziałanie występowaniu strat finansowych lub sankcji prawnych oraz przypadków utraty reputacji, które mogą być konsekwencją naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych standardów rynkowych.

Proces ograniczania ryzyka braku zgodności polega przede wszystkim na wdrażaniu nowych i wykorzystywaniu istniejących niezbędnych mechanizmów, służących do pełnego wyeliminowania ryzyka w tym obszarze. Ograniczanie skutków zrealizowania ryzyka braku zgodności w przypadkach tego wymagających, może odbywać się poprzez stosowanie następujących mechanizmów:

- zmianę istniejących procesów biznesowych realizowanych w Banku;
- dostosowanie istniejących regulacji wewnętrznych w celu zminimalizowania ryzyka braku zgodności lub wdrożenie nowych regulacji wewnętrznych;
- monitorowanie spodziewanych zmian przepisów prawa powszechnego, w tym regulacji krajowych i europejskich;
- transferowanie ryzyka (przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny) w zależności od zidentyfikowanego poziomu ryzyka w stosunku do założonych limitów;
- stosowanie zabezpieczeń finansowych;
- stosowanie zabezpieczeń fizycznych;
- rozdzielność obowiązków pomiędzy właściwymi jednostkami/komórkami organizacyjnymi;
- podnoszenie świadomości pracowników Banku poprzez tematyczne szkolenia;
- poprzedzanie procesów decyzyjnych opiniami specjalistycznymi w sytuacjach, w których wymagają tego okoliczności sprawy;
- wprowadzenie lub modyfikacja istniejących zabezpieczeń (jak np. prawa dostępu, blokady itp.).

Działania ukierunkowane na ograniczanie ryzyka postępowania (conduct risk) obejmują:

- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Banku w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalne, rzetelne i przejrzyste formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłoczne i profesjonalne rozpatrywanie skarg, wniosków i reklamacji klientów,
- zapobiegania sytuacjom, w których dochodziłoby do zaproponowania nabycia produktu nieodpowiadającego potrzebom klienta,
- adekwatność sposobów i form oferowania produktu,
- monitorowanie sprzedaży i rzetelnego wykonywania zawartych z klientami umów,
- przeciwdziałanie występowaniu szkód po stronie klientów Banku, które mogą być konsekwencją niewłaściwego postępowania (także nieumyślnego) oraz zaniechania Banku i jego pracowników w zakresie proponowania nabycia i świadczenia usług finansowych.

7.8. POZOSTAŁE RYZYKA

Inne rodzaje zidentyfikowanych przez Bank ryzyk – tj. m.in. utraty reputacji¹⁶, transferowe¹⁷, rezydualne¹⁸, uznano ze względu na brak spełnienia kryteriów istotności za **ryzyka nieistotne** w działalności

¹⁶ **ryzyko reputacji** - bieżące lub przyszłe ryzyko dla wyniku finansowego, funduszy własnych lub płynności, powstałe na skutek naruszenia reputacji Banku;

¹⁷ **ryzyko transferowe** - ryzyko niemożności wypełnienia przez dłużników Banku zobowiązań wobec Banku z powodu działań rządowych (w szczególności rządów krajów trzecich) w praktyce dotyczy to ograniczeń w możliwości dokonywania pieniężnych transferów zagranicznych;

Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu. Ponadto wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank nie stosował żadnych modeli wewnętrznych; żadna z metod i miar stosowanych zgodnie z zapisami Rozporządzeniu CRR i innymi regulacjami zewnętrznymi, mogących mieć istotny wpływ na wynik finansowy Banku, nie spełniała wszystkich zdefiniowanych w Rekomendacji W Komisji Nadzoru Finansowego trzech kryteriów klasyfikacji metody jako model. Wobec powyższego **ryzyko modeli**¹⁹ poszerza katalog ryzyk uznawanych w działalności Banku za **nieistotne**.

8. INFORMACJA Z ZAKRESU OGÓLNEGO PROFILU RYZYKA WG STANU NA 31 GRUDNIA 2017 R. - ZGODNIE Z ART. 435 UST. 1 LIT. F ROZPORZĄDZENIA CRR

Według stanu na 31.12.2017 r. Powiatowy Bank Spółdzielczy nie przekraczał zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą poziomu apetytu na ryzyko wyrażonego wskaźnikami alokacji kapitału własnego na poszczególne obszary ryzyka zidentyfikowanego w działalności Banku:

Rodzaj ryzyka	Średni wskaźnik alokacji kapitału w okresie styczeń - grudzień 2017 r.	Średni poziom kapitału alokowany na ryzyka w roku 2017	Limity alokacji zgodnie z Polityką zarządzania kapitałem w roku 2017	Maksymalny poziom kapitału alokowany zgodnie z Polityką zarządzania kapitałem na zabezpieczenie ryzyka w 2017 r.	Średnie wykorzystanie limitów alokacji w 2017 r. (limit = 100%)
Ryzyko kredytowe	35,69%	6 356 106	70%	12 467 141	50,98%
Ryzyko rynkowe	0,00%	0	2%	356 204	0,00%
Ryzyko operacyjne	7,28%	1 296 002	12%	2 137 224	60,64%
Minimalne wymogi kapitałowe	42,96%	7 652 108	84%	14 960 569	51,15%
Ryzyko koncentracji zaangażowań	0,00%	0	2%	356 204	0,00%
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0,61%	108 014	6%	1 068 612	10,11%
Ryzyko płynności	0,05%	9 373	3%	534 306	1,75%
Ryzyko biznesowe	0,00%	0	3%	534 306	0,00%
Pozostałe ryzyka	0,00%	0	2%	356 204	0,00%
Dodatkowe wymogi kapitałowe	0,66%	117 387	16%	2 849 632	4,12%
Wewnętrzny wymóg kapitałowy	43,62%	7 769 495	100%	17 810 202	43,62%

wg stanu na 31.12.2017 r.

Kapitał Tier I na 31.12.2017r.	17 810 202
Łączny kapitał uznany (Tier I i Tier II) na 31.12.2017 r.	17 810 202
- w tym fundusz udziałowy	423 350

W roku 2017 nie dokonywano zmian organizacyjnych i operacyjnych wpływających na ogólny profil ryzyka. Nie zidentyfikowano nowych istotnych czynników ryzyka ani istotnych słabych stron w procesie zarządzania ryzykiem. Proces zarządzania ryzykiem podlegał bieżącej optymalizacji.

Pozycja kapitałowa Banku w roku 2017 była prawidłowa. Spełnione były obowiązujące normy określone w Rozporządzeniu CRR oraz ustawie Prawo bankowe w zakresie bezpieczeństwa kapitałowego. Poziom kapitałów uznanych jest wystarczający dla zabezpieczenia ryzyka związanego z działalnością Banku oraz dla zapewnienia dalszego jego rozwoju. Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. udział kapitału wewnętrznego w łącznych kapitałach uznanych wyniósł 43,71%, przy maksymalnej dopuszczalnej tolerancji ryzyka na poziomie 67%, co oznacza zgodność z założeniami w zakresie polityki zarządzania kapitałem na rok 2017.

W roku 2017 optymalnym poziomem łącznego współczynnika kapitałów uznanych wyliczonego przy założeniu pokrycia minimalnych wymogów kapitałowych w Banku jest wartość 13,25%. Na dzień 31 grudnia 2017 r. ww. współczynnik kapitałowy wynosił 18,41%, a zatem kształtował się powyżej oczekiwanego poziomu. Współczynnik oparty na kapitale podstawowym Tier I kształtował się na tym samym poziomie. Wskaźnik ten wyznaczony został z uwzględnieniem:

¹⁸ **ryzyko rezydualne** - jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania;

¹⁹ **ryzyko modeli** - jest to ryzyko poniesienia przez Bank potencjalnej straty, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli;

- możliwości niestosowania wymogów art. 113 ust. 1 Rozporządzenia CRR w odniesieniu do ekspozycji wobec banków, z którymi Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu przystąpił do systemu ochrony BPS (decyzja KNF z dnia 24.02.2016 r. nr DBS/DBS_W03/7105/37/2/2016/ES);
- możliwości na nieodliczanie posiadanych przez Bank udziałów kapitałowych w BPS S.A. do celów obliczania funduszy własnych na zasadzie indywidualnej (decyzja KNF z dnia 24.02.2016 r. nr DBS/DBS_W03/7105/37/1/2016/ES).

Wewnętrzny współczynnik wypłacalności na ostatni dzień roku 2017 wynosił 18,30%, co sugeruje utrzymywanie oczekiwanego bezpieczeństwa kapitałowego Banku (limit na w/w kategorię na rok 2017 określony został na poziomie 12,00%).

Współczynnik kapitału ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2017r. wyniósł 18,17%, zatem był wyższy od limitu określonego w normach ostrożnościowych na rok 2017 na poziomie 12,00%. Konieczność monitorowania niniejszego współczynnika wynika z uczestnictwa Banku w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS.

Bank jako uczestnik systemu gwarantowania depozytów utrzymuje określony przez BFG minimalny poziom funduszy własnych i zobowiązań podlegających konwersji (MREL). Zgodnie z treścią pisma Bankowego Funduszu Gwarancyjnego nr DPR-522-974/2017 z 21 sierpnia 2017 r. minimalny poziom wskaźnika wyznaczony dla Banku wynosił 3,95%. Wskaźnik MREL obliczony na podstawie danych na dzień 31 grudnia 2017 r. ukształtował się na poziomie 8,03%, a zatem był wyższy od progu wyznaczonego przez BFG i jednocześnie limitu określonego dla ww. kategorii w normach ostrożnościowych na rok 2017.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i budżetu, które w pełni pokrywają zapotrzebowanie wynikające z działalności kredytowej. Na dzień 31 grudnia 2017r. obligo kredytowe stanowiło 61,66% bazy depozytowej. Wartość limitu na tę kategorię wynosiła 80%, zatem globalny limit akcji kredytowej w stosunku do depozytów kształtował się na bezpiecznym poziomie.

Udział depozytów dużych, tzn. takich, których wartość pojedynczo przekracza 100 tys. EURO w przeliczeniu na PLN wg aktualnego kursu w ogólnej wartości depozytów na dzień 31 grudnia 2017r. kształtował się na poziomie 14,82% (poziom uznawany za bezpieczny to 30%).

Baza depozytowa charakteryzuje się względną stabilnością, na którą wpływ mają m.in. następujące czynniki:

- brak finansowania działalności środkami od podmiotów finansowych,
- niski udział zobowiązań wobec sektora budżetowego uznawanych za mało stabilne (7,12% w strukturze na ostatni dzień roku 2017),
- wysoki udział zobowiązań wobec osób prywatnych, na które składają się niewielkie zobowiązania jednostkowe o rozproszonym charakterze – uznawane za stabilne,
- akceptowalny poziom wskaźników osadu na wkładach.

Poziom ryzyka kredytowego mierzony relacją kredytów zagrożonych w obligu kredytowym w ujęciu nominalnym na dzień 31 grudnia 2017r. kształtował się na poziomie 1,33%, wobec czego nie przekraczał ustalonego na w/w kategorię limitu (5%). W strukturze należności zagrożonych nadal dominują kredyty w kategorii stracone. Udział kredytów zagrożonych brutto z rozpoznaną utratą wartości w kredytach brutto ogółem na dzień analizy wynosił 2,10%. Ryzyko kredytowe jest w pełni zrównoważone posiadanymi kapitałami. Wymóg na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2017r. stanowił 36,38% łącznych kapitałów uznanych, a zatem nie przekraczał maksymalnego poziomu alokacji określonego w Polityce zarządzania kapitałem [...].

Analiza koncentracji zarówno w zakresie w zakresie jednorodnego instrumentu finansowego i zabezpieczenia, koncentracji w sektor gospodarki, jak również koncentracje określone w art. 395 Rozporządzenia CRR oraz 79 Prawa bankowego nie wykazały nadmiernego zaangażowania.

Skala prowadzonej przez Bank działalności walutowej jest niewielka. W zakresie ryzyka walutowego Bank utrzymując w ramach obowiązujących limitów pozycję walutową całkowitą kontrolował rozmiary możliwej do poniesienia straty z tytułu wyceny posiadanej ekspozycji na ryzyko walutowe. Na ostatni dzień grudnia 2017 r. nie występowała konieczność tworzenia wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka walutowego (pozycja całkowita stanowiła 0,95% kapitałów uznanych).

W zakresie ryzyka operacyjnego zdarzenia zarejestrowane z ww. zakresu w okresie 2017 r. nie wykazały nadmiernej dotkliwości strat oraz częstości występowania. Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. łączna wartość strat zarejestrowanych w okresie ostatnich 12 miesięcy nie przekraczała poziomu limitu określonego na w/w kategorię na poziomie 50% wymogu zabezpieczonego w kapitale na ryzyko operacyjne; suma strat stanowiła 13,04% wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne obliczonego metodą wskaźnika bazowego.

Zestawienie profilu ryzyka opartego na danych z rejestru zdarzeń z profilem ogólnym wynikającym z procesu samooceny ryzyka operacyjnego nasuwa wnioski co do istnienia tzw. nadwyżki ryzyka. Najwyższy poziom nadwyżki ryzyka odnotowano w obszarze ryzyka technologicznego i technicznego, z uwagi na fakt, iż w procesie samooceny w/w obszar oceniony zostały jako najbardziej obciążony ryzykiem.

W zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej ekspozycja Banku na ryzyko i rozmiary tego ryzyka wyrażona wartością niedopasowania pozycji wrażliwych oraz możliwą zmianą wyniku odsetkowego oszacowana przy wykorzystaniu metody wielkości luki wykazała konieczność tworzenia wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka bazowego stóp procentowych.

Natomiast przeprowadzona analiza ryzyka biznesowego nie wykazała konieczności utrzymywania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka zmian warunków otoczenia makroekonomicznego.

W zakresie zarządzania płynnością bieżącą Banku stwierdza się, że uzyskany poziom płynności jest wystarczający do realizacji zleceń klientów bez konieczności korzystania z alternatywnych źródeł finansowania. Nadzorcze miary płynności wyliczane dla każdego dnia roboczego kształtowały się na bezpiecznym poziomie. Zestawienia pozycji aktywnych i pasywnych bilansu wg terminów na dzień 31 grudnia 2017 r. wykazało istnienie dodatniej luki płynności co świadczy o prawidłowej sytuacji w zakresie płynności. Ponadto wskaźnik zobowiązań pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2017 r. przyjął wartość 7,63% (limit na w/w kategorię wynosi 15%). Udział depozytów negocjowanych oraz depozytów osób wewnętrznych nie przekracza norm ostrożnościowych, wobec czego nie zaistniała konieczność dokonania korekty poziomu osadu o ich wartość.

Stopień pokrycia aktywami płynnymi środków obcych niestabilnych wg stanu na 31 grudnia 2017 r. okazał się w pełni wystarczający; we wszystkich trzech wariantach określonych w procedurze kształtował się powyżej oczekiwanego poziomu 100%.

Poziom wskaźnika LCR²⁰ wg danych na 31 grudnia 2017 r. dowodzi pełnemu zabezpieczeniu ewentualnego odpływu płynności w kwocie utrzymywanych aktywów płynnych.

Zgodnie z obowiązującą procedurą w zakresie adekwatności kapitałowej na ostatni dzień 2017 roku Bank zabezpieczył środki w kapitale na pokrycie ryzyka płynności.

Wskaźnik zwrotu na aktywach netto (ROA)²¹ w ujęciu rocznym ukształtował się na poziomie 0,53%. Wskaźnik ROE netto wynosił 6,71%.

Oszacowany na koniec grudnia 2017r. wskaźnik C/I liczony jako koszty działania i amortyzacji dzielone przez wynik na działalności bankowej oraz saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych osiągnął wartość 77,17%.

Szczegółowe informacje w zakresie przestrzegania limitów wewnętrznych usystematyzowanych w katalogu Norm ostrożnościowych stanowiących element planu finansowego na 2017 r. przedstawione zostały w poniższej tabeli:

²⁰ **LCR - wskaźnik pokrycia wypływów netto do 30 dni (Liquidity Coverage Ratio)** określony zgodnie z art. 412 Rozporządzenia CRR; określa stopień spełnienia wymogu pokrycia odpływów płynności pomniejszonych o przyptywy płynności przez łączną wartość aktywów płynnych w okresie 30 dni; podstawą budowy wskaźnika jest zagwarantowanie utrzymywania takich poziomów zabezpieczeń przed utratą płynności, które są odpowiednie w sytuacji ewentualnego zakłócenia równowagi między przyptykami i odpływami płynności w warunkach wysoce skrajnych;

²¹ informacja ujawniana na podstawie **art. 111 a ust. 1 pkt 2)** Ustawy prawo bankowe

Rodzaj ryzyka	Nazwa limitu	Poziom limitu wg stanu na 31.12.2017 r.	Wykorzystanie limitu na 31.12.2017 r. (limit max = 100%; w przypadku limitów określonych jako minimum podano wartość pozycji na dzień 31.12.2017 r.)
Adekwatność kapitałowa	Poziom maksymalnego zaangażowania w instrumenty w kapitale Tier I instytucji finansowych i banków w stosunku do kapitału Tier I w/w podmiotów (w oparciu o ust. 1 lit. i) art. 36 w powiązaniu z art. 43 i 47 Rozporządzenia UE 575/2013)	10%	2,75%
	Poziom maksymalnego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach w stosunku do łącznego uznanego kapitału (w oparciu o ust. 1 lit. h) art. 36 w powiązaniu z art. 46 Rozporządzenia UE 575/2013)	10%	73,27%
	Maksymalne zaangażowanie kapitałowe wobec jednego podmiotu poza sektorem finansowym w stosunku do łącznego uznanego kapitału Banku (w oparciu o ust. 1 art. 89 Rozporządzenia UE 575/2013)	10%	0,00%
	Suma znacznych zaangażowań kapitałowych określonych limitem 3 w stosunku do łącznego uznanego kapitału (w oparciu o ust. 2 art. 89 Rozporządzenia UE 575/2013)	40%	0,00%
	Minimalna wartość współczynnika kapitału (Tier I)	13,25%	18,41%
	Minimalna wartość łącznego współczynnika kapitału (Tier I i Tier II)	13,25%	18,41%
	Minimalna wartość wewnętrznego współczynnika wypłacalności	12,00%	18,30%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko kredytowe	70,00%	51,97%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko rynkowe	2,00%	0,00%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko operacyjne	12,00%	58,95%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko płynności	3,00%	0,02%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko stopy procentowej	6,00%	4,25%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko koncentracji	2,00%	0,00%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na ryzyko biznesowe	3,00%	0,00%
	Maksymalny limit alokacji kapitału na pozostałe ryzyka	2,00%	0,00%
	Maksymalny udział kapitału wewnętrznego w łącznym uznanym kapitale	67,00%	65,24%
Minimalny wskaźnik dźwigni finansowej, tj. relacja kapitału uznanego Tier I do wielkości posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych	5,00%	7,82%	
Minimalny współczynnik kapitału ryzyka kredytowego	12,00%	18,17%	
Minimalny poziom funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji (MREL)	3,95%	8,03%	
Ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji kredytowej	Limit zaangażowania wobec jednego podmiotu lub grupy podmiotów wzajemnie powiązanych w stosunku do łącznego uznanego kapitału	25%	92,86%
	Limit zaangażowania wobec innego banku krajowego, instytucji kredytowej, banku zagranicznego lub grupy podmiotów powiązanych, składającej się co najmniej z jednego banku w stosunku do łącznego uznanego kapitału	50%	9,56%
	Limit znaczących zaangażowań w stosunku do łącznego uznanego kapitału; przyjmując za znaczące zaangażowanie równe lub przekraczające 200 tys. zł	800%	76,06%
	Limit indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych w stosunku do łącznego uznanego kapitału; przyjmując za indywidualnie istotną ekspozycję kredytową ekspozycję o wartości przekraczającej 5% łącznego uznanego kapitału	600%	65,47%
	Limit dużych zaangażowań w stosunku do łącznego uznanego kapitału; przyjmując za duże zaangażowanie przekraczające 10 % łącznego uznanego kapitału	500%	48,80%
	Limit wysokich zaangażowań w stosunku do łącznego uznanego kapitału; przyjmując za wysokie zaangażowanie przekraczające 20% łącznego uznanego kapitału	300%	47,38%
	Limit sumarycznego zaangażowania wobec podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z bankiem w stosunku do kapitału podstawowego	25%	32,38%

Limity łącznego zaangażowania w poszczególne instrumenty finansowe zabezpieczone tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia w stosunku do łącznego uznanego kapitału, w tym:		
• cesja wierzytelności	100%	45,86%
• hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	100%	34,67%
• hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	600%	51,14%
• inne formy zabezpieczeń	100%	1,54%
• poręczenie BGK	100%	1,58%
• poręczenie wg prawa cywilnego	100%	0,00%
• przewłaszczenie rzeczy ruchomych	100%	4,38%
• wartość niezabezpieczona	100%	5,93%
• weksel / poręczenie wekslowe	400%	76,33%
• zastaw rejestrowy	200%	21,54%
Limit łącznego zaangażowanie w podmioty tego samego sektora gospodarczego w stosunku do łącznego uznanego kapitału, w tym:		
• administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	400%	62,19%
• budownictwo	100%	15,62%
• działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	100%	2,07%
• działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	100%	0,23%
• działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	100%	0,00%
• działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	100%	63,22%
• działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	100%	2,94%
• edukacja	100%	0,00%
• handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	200%	13,05%
• opieka zdrowotna i pomoc społeczna	100%	4,39%
• pozostała działalność usługowa	100%	3,19%
• przetwórstwo przemysłowe	100%	15,61%
• rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	600%	53,47%
• transport, gospodarka magazynowa i łączność	100%	6,19%
• krajowe osoby fizyczne	100%	39,97%
Limity zaangażowań w poszczególne jednostkowe instrumenty finansowe (produkty) w podziale zgodnym z wewnętrznymi regulacjami w stosunku do łącznego uznanego kapitału, w tym:		
• kredyt obrotowy	200%	37,97%
• kredyty inwestycyjne komercyjne	500%	92,78%
• kredyty inwestycyjne z dopłatami ARiMR	300%	29,85%
• kredyty na cele konsumpcyjne	100%	13,73%
• kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	100%	22,78%
• kredyty w rachunku bieżącym	200%	36,85%
• kredyty w rachunku karty kredytowej	100%	1,03%
• limity w ROR	100%	2,43%
• udzielone zobowiązania finansowe	100%	6,10%
• gwarancje	100%	0,00%
Maksymalna wartość kredytów zagrożonych w stosunku do obligi kredytowego	5%	26,62%
Maksymalna wartość kredytów zagrożonych detalicznych w portfelu detalicznych ekspozycji kredytowych	5%	6,61%
Limit sumy kredytów wg terminów pierwotnych w stosunku do obligi kredytowego:		
a) do 1 roku (krótkoterminowe)	30,00%	8,82%
b) od 1 do 3 lat (średnioterminowe)	20,00%	38,20%
c) powyżej 3 lat (długoterminowe)	95,00%	94,44%
Limit sumy kredytów wg kryterium podmiotowego w stosunku do obligi kredytowego, w tym udzielanych:		
a) rolnikom indywidualnym	70,00%	53,39%
b) podmiotom prowadzącym działalność w każdej formie	60,00%	36,07%
c) osobom fizycznym	10,00%	52,46%
Maksymalna relacja sumy detalicznych ekspozycji kredytowych w stosunku do obligi kredytowego	6,00%	28,88%
Maksymalny udział kredytów detalicznych z okresem spłaty powyżej 10 lat w portfelu detalicznym	10,00%	0,00%
Maksymalny udział EKZH w sumie bilansowej	50,00%	50,69%
Maksymalny udział EKZH w kredytach ogółem	90,00%	51,35%

	Maksymalny wskaźnik LtV wyliczony dla łącznego portfela EKZH	80,00%	15,56%
	Maksymalny wskaźnik LtV wyliczony dla EKZH indywidualnie istotnych	70,00%	30,34%
	Maksymalny wskaźnik EKZH indywidualnie istotnych w EKZH ogółem	50,00%	34,53%
	Maksymalny wskaźnik jakości EKZH	7,00%	14,73%
	Maksymalny udział EKZH udzielonych rolnikom w EKZH ogółem	85,00%	81,06%
	Maksymalny udział EKZH udzielonych podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w każdej formie w EKZH ogółem	60,00%	38,12%
	Udział EKFNiZH udzielonych osobom fizycznym nie prowadzącym działalności gospodarczej w EKNFiZH ogółem	10,00%	77,03%
	Maksymalny udział kredytów preferencyjnych w EKZH ogółem	80,00%	32,29%
	Maksymalny udział kredytów komercyjnych na działalność gospodarczą w EKZH ogółem	60,00%	86,50%
	Maksymalny udział kredytów w rachunku bieżącym w EKZH ogółem	25,00%	58,23%
	Maksymalny udział kredytów na cele konsumpcyjne (w tym mieszkaniowe) w EKZH ogółem	10,00%	77,03%
	Struktura terminowa EKFNiZH (wg terminów pierwotnych):		
	a) kredyty do 3 lat	15,00%	0,00%
	b) kredyty powyżej 3 do 5 lat	30,00%	57,66%
	c) kredyty powyżej 5 lat	95,00%	87,05%
	Maksymalny udział ekspozycji kredytowych udzielonych z przeznaczeniem na finansowanie nieruchomości w EKZH ogółem	100,00%	61,51%
	Maksymalny udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej w EKZH ogółem	20,00%	35,50%
	Maksymalny udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości komercyjnej w EKZH ogółem	100,00%	92,90%
Ryzyko płynności	Wielkość obligi kredytowego w stosunku do ogółu depozytów	80,00%	77,08%
	Wskaźniki luki płynności z uwzględnieniem osadu na wkładach, w tym:		
	a) wartość minimalna luki skumulowanej:		
	• do 1 miesiąca	1,00	4,57
	• od 1 do 3 miesięcy	0,90	3,83
	• od 3 do 6 miesięcy	0,90	4,09
	• od 6 do 12 miesięcy	0,90	2,27
	• od 1 roku do 3 lat	0,90	1,38
	• od 3 lat do 5 lat	0,90	1,14
	• od 5 lat do 10 lat	0,90	1,03
	• od 10 lat do 20 lat	0,90	1,02
	• powyżej 20 lat	0,90	1,04
	b) wartość maksymalna luki w poszczególnych przedziałach:		
	• od 1 roku do 3 lat	1,30	0,65
	• od 3 lat do 5 lat	1,50	0,58
	• od 5 lat do 10 lat	2,50	0,66
	• od 10 lat do 20 lat	1,00	0,79
	• powyżej 20 lat	1,00	0,00
	Minimalny wskaźnik pokrycia środków obcych niestabilnych sumą podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności	1,00	2,02
	Minimalny wskaźnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (łącznym uznanym kapitałem)	1,00	2,39
	Koncentracja dużych zaangażowań pasywnych - duzi depozytariusze, których depozyty stanowią minimum 0,5 % bazy depozytowej banku w przypadku osób prywatnych oraz 1 % bazy depozytowej w przypadku podmiotów gospodarczych i budżetu)		
	• dla osób fizycznych	5,00%	61,30%
	• dla pozostałych podmiotów niefinansowych	20,00%	43,56%
	Limit sumy depozytów "dużych" do ogółu depozytów, przy założeniu że depozyt duży jest to taki którego wartość przekracza 100 tys. EURO (w przeliczeniu na PLN wg kursu z ostatniego dnia miesiąca)	30,00%	49,40%
	Limit sumy depozytów osób wewnętrznych (będących pracownikami lub zasiadających we władzach banku) do ogółu depozytów	5,00%	26,10%
	Limit udziału depozytów negocjowanych osób fizycznych oraz pozostałych podmiotów niefinansowych w depozytach ogółem	20,00%	61,35%
	Maksymalny stosunek sumy zobowiązań pozabilansowych do obligi kredytowego.	15,00%	50,85%

	Limit minimalnego pokrycia odpływów netto, tj. odpływów płynności pomniejszonych o przyprływy płynności, w warunkach skrajnych, w celu zagwarantowania utrzymywania przez Bank takich poziomów zabezpieczeń przed utratą płynności, które są odpowiednie w sytuacji ewentualnego zakłócenia równowagi między przyprływami i odpływami płynności w warunkach wysoce skrajnych w okresie 30 dni (norma wewnętrzna Banku dla płynności krótkoterminowej LCR)	100%	219,39%
Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym	Maksymalna wielkość luki skumulowanej pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi w stosunku sumy bilansowej	30,00%	79,56%
	Limit maksymalnego zaangażowania banku w jeden rodzaj produktu (lub kilka rodzajów produktów ale zależnych od jednej stopy referencyjnej oprócz stopy zmiennej) tak po stronie aktywnej jak i pasywnej, liczony jako stosunek procentowy do sumy aktywów pracujących	60,00%	65,80%
	Minimalna marża odsetkowa	2,10%	2,18%
	Limit maksymalnej zmiany wyniku finansowego na skutek szokowej zmiany stóp procentowych, w stosunku do funduszy własnych (test warunków skrajnych dla ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania)	15,00%	96,50%
	Limit maksymalnej zmiany wyniku finansowego na skutek szokowej zmiany stóp procentowych, w stosunku do funduszy własnych (test warunków skrajnych dla ryzyka bazowego)	2,00%	112,76%
	Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego założonego w planie finansowym przy równoległym obniżeniu się stóp procentowych o 0,5 p.p. na podstawie zestawienia luki terminów przeszacowania	15,00%	79,47%
	Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego założonego w planie finansowym przy równoległym obniżeniu się stóp procentowych o 0,1 p.p. na podstawie zestawienia pozycji generujących ryzyko bazowe	3,00%	76,09%
	Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego na skutek szokowej zmiany stóp procentowych o 0,12 p.p. dla pozycji indeksowanych do stóp rynkowych, w stosunku do funduszy własnych (limit dla ryzyka krzywej dochodowości)	2,00%	34,06%
Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany zaktualizowanej wartości ekonomicznej kapitału na skutek szokowej zmiany stóp procentowych o 2 p.p. na podstawie zestawienia luki terminów przeszacowania, w stosunku do funduszy własnych	5,00%	26,92%	
Ryzyko walutowe	Maksymalny limit pozycji walutowej całkowitej w stosunku do funduszy własnych (łącznie uznanego kapitału)	2,00%	47,53%
	Maksymalny limit nocny dla pozycji w walucie USD	15 000,00 USD	4,39%
	Maksymalny limit nocny dla pozycji w walucie EUR	50 000,00 EUR	80,08%
	Maksymalny udział wartości dewizowych w zobowiązaniach ogółem	5,00%	61,57%
Ryzyko biznesowe	Limit maksymalnej zmiany wyniku finansowego na skutek spadku poziomu obligacji kredytowego o 20% w stosunku do funduszy własnych (łącznie uznanego kapitału)	3,50%	72,80%
Ryzyko operacyjne	Maksymalny limit sumy strat zarejestrowanych w okresie ostatnich 12 miesięcy w ramach poszczególnych rodzajów zdarzeń ryzyka operacyjnego w stosunku do wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego obliczonego przy zastosowaniu metody wskaźnika bazowego	50%	26,07%

9. FUNDUSZE WŁASNE (ART. 437 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu szacuje fundusze własne zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR oraz wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie wykonawczych standardów technicznych w przedmiotowym zakresie.

Fundusze własne Banku obejmują:

- 1) kapitał Tier I
- 2) kapitał Tier II.

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. kapitał Tier I Banku obejmował:

a) kapitał podstawowy Tier I, w tym:

- fundusz udziałowy (objęty do dnia 28 czerwca 2013r.),
- fundusz zasobowy,
- skumulowane inne całkowite dochody, w skład których wchodził fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych,

b) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I (korekty regulacyjne), a mianowicie:

- wartości niematerialne i prawne,
- inne korekty kapitału podstawowego Tier I.

Kapitał dodatkowy Tier I spełniający warunki określone w art. 51 Rozporządzenia CRR w Banku nie jest tworzony.

Również kapitał Tier II spełniający warunki określone w art. 62-65 Rozporządzenia CRR w Banku nie jest tworzony.

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego opublikował w dniu 1 grudnia 2016 r. listę uznanych instrumentów kapitałowych zawierającą również udziały wykupione w polskich bankach spółdzielczych. Oznaczało to, iż bilansowy fundusz udziałowy opłacony do dnia 28 czerwca 2013r. po uzupełnienia statutu o zapisy, o których mowa w art. 10 c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających²² i zatwierdzeniu przez KNF ww. zmian w statucie, stanowić będą instrumenty wchodzące w skład funduszy podstawowych Tier I bez uwzględnienia korekt wynikających z przepisów Rozporządzenia CRR stosowanych dla okresu przejściowego. Jednocześnie wszelkie zmiany funduszu udziałowego dokonane po 28 czerwca 2013r. wymagają zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Wprowadzenie omawianych zmian w statucie Powiatowego Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu zatwierdzone zostało przez KNF decyzją z dnia 24 października 2017 r. W dniu 05 grudnia 2017 r. Bank otrzymał potwierdzenie wpisu zmian statutowych w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Na koniec 2017 r. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu zrzeszał 2 962 członków. Udział statutowy wynosił 50,00 zł. Łączna liczba udziałów wynosiła 8 477, a wartość księgowa udziałów wpłaconych stanowiła kwotę 423 850 zł. Udziały zaliczane do kapitału uznanego obejmowały kwotę 423 350 zł natomiast udziały wpłacone po 28 czerwca 2013 r. stanowiły kwotę 500,00 i nie były ujmowane w rachunku kapitałów uznanych Banku.

Zgodnie z aktualnie obowiązującą interpretacją zapisów art. 468 ust. 2 CRR fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych prezentowany jest w kapitale podstawowym Tier I w pozycji 'skumulowane inne całkowite dochody', a następnie zgodnie wytycznymi dla okresu przejściowego usuwany z ww. kapitału wg stawki procentowej określonej dla danego okresu w pozycji 'inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier I'. W roku 2017 Bank dokonuje odliczeń 20% wartości niezrealizowanych zysków według zapisów w pkt.2) art. 171a Ustawy prawo bankowe.

Nadmienić należy, iż zaangażowania z tytułu objętych akcji i obligacji w Banku BPS S.A. wg stanu na 31 grudnia 2017 r. przekraczały 10% kapitałów uznanych Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu. Jednakże na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego nr DBS/DBS_W03/7105/37/1/2016/ES z dnia 25.02.2016 r. Bank został zwolniony z konieczności dokonywania pomniejszeń wynikających z art. 36 ust. 1 lit. h) w/w Rozporządzenia (w oparciu o treść art. 49 ust. 3 pkt. a) dotyczących instrumentów stanowiących składniki kapitału Tier I instytucji (dotyczy akcji BPS S.A.). Wobec powyższego Bank nie koryguje kapitału podstawowego Tier I z tego tytułu.

²² Ustawa z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. z 2016r., poz. 1826)

Poniższa tabela zawiera wyszczególnienie składników funduszy własnych Banku wg stanu na 31 grudnia 2017 r. z pominięciem pozycji nienotowanych w rachunku funduszy:

PBS w Kędzierzynie-Koźlu

31 grudnia 2017 r.

Rachunek kapitałów uznanych			
Składniki funduszy	Kwota bilansowa	Kwota skorygowana	Podstawa formalna wg Rozporządzenia CRR
Kapitał Tier 1		17 810 201,69 zł	art.25
Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1)		17 810 201,69 zł	
Fundusz udziałowy (z uwzględnieniem korekty dotyczącej instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET 1)	423 850,00 zł	423 350,00 zł	art. 26 ust. 1 lit. a) z uwzgl. art. 486 ust. 5
Opłacone instrumenty kapitałowe (kapitał zasobowy)	17 303 137,71 zł	17 303 137,71 zł	art. 26 ust. 1 lit. c)
Korekty kapitału podstawowego (CET1):	- zł	- 83 713,98 zł	
(-) Wartości niematerialne i prawne	- 59 408,14 zł	- 59 408,14 zł	art. 36 ust. 1 lit. b)
(+/-)Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	143 122,12 zł	143 122,12 zł	
(+) Skumulowane inne całkowite dochody (fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego)	178 902,65 zł	178 902,65 zł	art. 26 ust. 1 lit. d)
(-) Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale CET 1	- 35 780,53 zł	- 35 780,53 zł	art. 468
Korekty z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej:	- zł	- zł	
(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I w przypadku niedokonania znacznej inwestycji w podmiot sektora finansowego (nadwyżka ponad 10% kapitału)	- zł	- zł	
(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I w przypadku dokonania znacznej inwestycji w podmiot sektora finansowego	- zł	- zł	
Kapitał dodatkowy Tier 1 (AT1)	- zł	- zł	
Kapitał Tier 2 (T2)		- zł	
ŁĄCZNY UZNANY KAPITAŁ		17 810 201,69 zł	art. 4 ust. 1 punkt (71)

Nadmienić należy, iż na skutek wprowadzonej w dniu 26 stycznia 2017 r. zmiany ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 330 z późn. zmianami) z polskiego prawa rachunkowego wyeliminowana została kategoria „przychodów zastrzeżonych”. W ramach uszczegółowienia nowych zasad sprawozdawczości finansowej banków z tym związanych, a jednocześnie celem wykonania delegacji zawartej w art. 81 ust. 2 pkt 8 lit. c ww. ustawy wprowadzone zostały zmiany do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 01 października 2010r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. z 2013 r. poz. 329)²³ oraz w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2015 r. poz. 2066)²⁴. Realizacja powyższych przepisów wiązała się z uwzględnieniem w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów odsetkowych, niezależnie od kategorii ryzyka przypisanej danej ekspozycji kredytowej. W konsekwencji wdrożenia z dniem 01 stycznia 2017 r. nowych zasad księgowych dotyczących ujęcia naliczonych i niespłaconych odsetek od należności zagrożonych, prowizji rozliczanych metodą ESP oraz aktywów i rezerwy na odroczony podatek dochodowy, jak też objęcia odpisem aktualizującym należności związanych z odsetkami i innymi należnościami z tytułu ekspozycji kredytowych, w sprawozdaniu finansowym banku za rok 2017 wykazana została kwota **16 943,14 zł** (słownie: szesnaście tysięcy dziewięćset czterdzieści trzy zł 14/100 gr) jako wynik z lat ubiegłych. Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi pozycja ta zaprezentowana została korektą w sprawozdawczości obowiązkowej jako składnik kapitału Tier I banku.

²³ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 23 czerwca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. z dnia 28 czerwca 2017 r. poz. 1271)

²⁴ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z dnia 23 października 2017 r. poz. 1965)

10. WYMOGI KAPITAŁOWE (ART. 438 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Zgodnie z zapisami art. 128 ust. 1 ustawy Prawo bankowe Bank powinien zarządzać ryzykiem i kapitałem w taki sposób aby suma funduszy własnych kształtowała się na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- wartość wynikająca ze spełnienia wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art. 92 rozporządzenia nr 575/2013;
- oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).

Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest zatem ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka w działalności Banku i zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

W ramach oceny adekwatności kapitałowej Bank stosuje kompleksowe metody przekształcania miar ryzyka w wymogi kapitałowe, wykorzystując przede wszystkim metody ilościowe. Szczegółowy opis procesu szacowania kapitału wewnętrznego znajduje się w *Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu*. Wewnętrzne wymogi kapitałowe to suma wymogów minimalnych na ryzyka wymienione w Rozporządzeniu 575/2013 PE (CRR) oraz wymogów dodatkowych wyliczonych na ryzyka ujęte w Dyrektywie UE, a uznane przez Bank za istotne w ramach wewnętrznego przeglądu procesu ICAAP²⁵. Metodologia wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka przedstawia się następująco:

1) ryzyko kredytowe:

Bank stosuje metodę standardową wyliczania wymogów kapitałowych zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale II Rozporządzenia CRR. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe jest równa sumie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem; wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem z uwzględnieniem współczynnika wsparcia dla MŚP (na podstawie art. 501 Rozporządzenia CRR), pomnożonych przez 8%. W celu wyznaczenia dodatkowego wewnętrznego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe Bank stosuje wskaźnik w wysokości 4% - dla ekspozycji o wagach ryzyka 75% i więcej, przekraczających poziom 70% udziału w sumie aktywów powiększonej o udzielone zobowiązania pozabilansowe - według wartości bilansowej, przy zastosowaniu średnioważonej wagi ryzyka dla należności o wagach ryzyka 75% i więcej.

2) ryzyko koncentracji zaangażowań:

- wobec podmiotów w oparciu o art. 395 Rozporządzenia UE, z uwzględnieniem zapisów art. 92 Ustawy z dnia 01 lipca 2016r. w sprawie rodzajów ekspozycji banków wyłączonych z limitów dużych ekspozycji oraz zaleceń Rekomendacji C KNF;
- kapitałowych – na podstawie art. 36 ust. f)-l) oraz art. 89 CRR,
- ryzyko koncentracji zaangażowań zgodnie z art. 81 Dyrektywy UE oraz Rekomendacją C:

Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań wyznaczany jest na podstawie kwoty przekroczenia wartości granicznej określonej dla danej kategorii w wewnętrznych Normach ostrożnościowych przemnożonej przez wartość odpowiadającą średniej arytmetycznej z wag ryzyka dla zaangażowań występujących Banku, a następnie skorygowanej wagą 8%.

3) w ramach ryzyka rynkowego:

- ryzyko walutowe – zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR,
- ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym - zgodnie z Rozdziałem 13 *Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu*, z uwzględnieniem zapisów §18 pkt. 7 Rozporządzenia MRiF w sprawie systemu zarządzania ryzykiem²⁶ oraz w oparciu o wytyczne EBA /GL/2015/08 z dnia 05.10.2015r.:

Wymogi wewnętrzne w zakresie ryzyka stopy procentowej wyznaczane są w oparciu o wyniki testów warunków skrajnych dla ryzyka przeszacowania, ryzyka bazowego i ryzyka krzywej dochodowości jako nadwyżka łącznej zmiany wyniku odsetkowego ponad określony w Normach ostrożnościowych maksymalny odsetek funduszy własnych.

²⁵ **ICAAP** – Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), spójny z procesem zarządzania ryzykami; proces planowania kapitałowego jest elementem planowania całej działalności Banku, z uwzględnieniem istotnych ryzyk występujących w Banku

²⁶ **Rozporządzenie MRiF w sprawie systemu zarządzania ryzykiem** – Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz. U. z dnia 24.03.2017 r. poz. 637);

- 4) ryzyko operacyjne – wg art. 315 Rozporządzenia CRR (metoda wskaźnika bazowego): Dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego ustalany jest w kwocie stanowiącej nadwyżkę łącznej sumy kosztów z tytułu zdarzeń w ramach ryzyka operacyjnego zarejestrowanych w okresie ostatnich 12 miesięcy, ponad wartość limitu określonego w Normach ostrożnościowych Banku.
- 5) ryzyko kapitałowe, dotyczące m.in. nadmiernej dźwigni finansowej – zgodnie z definicją art. 4 ust. 1 pkt 94) oraz Częścią Siódmą Rozporządzenia UE:
Bank nie określił metody wyznaczania wymogu wewnętrznego.
- 6) ryzyko płynności – zgodnie z zapisami Części Szóstej Rozporządzenia CRR oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji UE nr 2015/61, art. 86 Dyrektywy UE, zgodnie z zaleceniami Rekomendacji P KNF:
Wymóg wewnętrzny wyznaczany jest na podstawie testu warunków skrajnych w zakresie ryzyka płynności, jako roczny dodatkowy koszt utrzymania wskaźnika aktywów płynnych do aktywów ogółem na oczekiwanym poziomie, przy założeniu zaistnienia sytuacji szokowej.
- 7) ryzyko biznesowe, obejmujące:
- ryzyko wyniku finansowego
 - ryzyko strategiczne
 - ryzyko otoczenia makroekonomicznego:
- Wewnętrzny wymóg kapitałowego na pokrycie ryzyka biznesowego wyznaczany jest jako nadwyżka zmiany wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy spowodowanej spadkiem wolumenu sprzedaży przy wzroście depozytów na poziomie wynikającym z analizy historycznej ponad wartość limitu określonego w wewnętrznych Normach ostrożnościowych.
- 8) pozostałe ryzyka sklasyfikowane w działalności Banku jako nieistotne, np. ryzyko rezydualne, modeli, transferowe, utraty reputacji:
W przypadku zidentyfikowania sytuacji podwyższenia poziomu istotności danego ryzyka Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie w/w ryzyka na podstawie zasad określonych w *Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej [..]*.
Wyliczenie wewnętrznego współczynnika kapitałowego, uwzględniającego łącznie wymogi minimalne oraz dodatkowe zapewnia agregację łącznej kwoty kapitału. W roku 2017 nie wystąpiły odstępstwa od zasad szacowania kapitału wewnętrznego.

10.1. EKSPOZYCJE WAŻONE RYZYKIEM NA PODSTAWIE ART. 112-113 ROZPORZĄDZENIA CRR

Łączna kwota ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczana jest w Banku metodą standardową. Na podstawie art. 501 Rozporządzenia CRR Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu kalkuluje łączną kwotę ekspozycji ważonych ryzykiem z uwzględnieniem współczynnika wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)²⁷ wynoszącego 0,7619. Podział aktywów Banku oraz udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych na klasy ekspozycji oraz przypisywania aktywom i zobowiązaniom pozabilansowym, zaliczonym do poszczególnych klas ekspozycji, określonych wag ryzyka odbywa się zgodnie z wewnętrzną Instrukcją „Segmentacja ekspozycji i wagi ryzyka dla metody standardowej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu.

²⁷ MŚP – zgodnie z zaleceniami Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącymi definicji małych i średnich przedsiębiorstw Dz.U. L 124 z 20.5.2003, do mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw zalicza się przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 milionów EUR a/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 43 milionów EUR.

Poniższa tabela prezentuje szczegółowe zestawienie strukturalne klasyfikacji dokonanej wg stanu na 31 grudnia 2017r. (w zł):

Kategoria ekspozycji (bilansowe i pozabilansowe)	wartość pierwotna ekspozycji	wartość ekspozycji ważona ryzykiem	wartość ekspozycji ważona ryzykiem z uwzględnieniem współczynnika wsparcia dla MŚP	8% wartość ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia
Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	34 666 243,00	-	-	-
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	44 340 345,12	8 868 069,02	8 868 069,02	709 445,52
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	7 455 465,40	7 133 965,40	7 133 965,40	570 717,23
Ekspozycje wobec instytucji	56 629 662,79	1 747 213,87	1 747 213,87	139 777,11
Ekspozycje detaliczne	6 842 331,10	4 899 939,80	4 899 939,80	391 995,18
Ekspozycje wobec przedsiębiorców	73 214 634,80	69 115 387,37	52 659 013,63	4 212 721,09
Ekspozycje kapitałowe	2 089 465,00	2 089 465,00	2 089 465,00	167 157,20
Pozostałe ekspozycje	7 240 142,02	3 603 399,11	3 603 399,11	288 271,93
Ekspozycje dotyczące niewykonania zobowiązania	-	-	-	-
RAZEM	232 478 289,23	97 457 439,57	81 001 065,84	6 480 085,27

10.2. WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH OBLICZONE ZGODNIE Z ART. 92 UST. 3 LIT. C) I E) ROZPORZĄDZENIA CRR

Bank nie prowadzi działalności handlowej, wobec czego wymogi kapitałowe wyliczane są wyłącznie dla portfela bankowego.

Mając na względzie przepisy art. 445 i 446 Rozporządzenia CRR Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu, oprócz wymogu w zakresie ryzyka kredytowego, w ramach wymogów regulacyjnych wyznacza wymóg w zakresie:

- ryzyka walutowego,
- ryzyka operacyjnego.

Z uwagi na charakter prowadzonej działalności Banku, potencjalna ekspozycja na ryzyko rynkowe może dotyczyć wyłącznie ryzyka walutowego. Na dzień 31 grudnia 2017 r. wymóg w zakresie funduszy własnych w ww. obszarze ryzyka nie wystąpił.

Wymóg na ryzyko operacyjne Bank wyznacza metodą wskaźnika bazowego, zgodnie z art. 315 Rozporządzenia CRR. Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego wynosiła 1 259 925,32 zł. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne jest równa wymogowi w zakresie funduszy własnych dla ryzyka operacyjnego przemnożonego przez 12,5.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oparty jest o wytyczne Rekomendacji M znowelizowanej w styczniu 2013 r. oraz przepisy Rozporządzenia CRR. W ramach regularnych analiz z zakresu ryzyka operacyjnego badaniu i ocenie podlegają koszty z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w Banku w okresie od początku roku do daty analizy. Bank dokonuje klasyfikacji zdarzeń oraz szacuje wynikające z nich koszty według zasad zdefiniowanych w Instrukcji „Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu”. Pozycje kosztowe wykazywane są według faktycznej wielkości wykazanej straty rzeczywistej lub potencjalnie straty mogącej powstać w dniu zaistnienia incydentu z tytułu ryzyka operacyjnego.

Zestawienie strat rzeczywistych zarejestrowanych w okresie od 01 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. przedstawiono w poniższej tabeli:

kategorie zdarzeń zgodne z klasyfikacją wynikającą z art. 324 Rozporządzenia CRR	liczba zdarzeń (w szt.)	łączna kwota strat (w tys. zł)
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	16	0,51
Oszustwo zewnętrzne	0	0
Oszustwo wewnętrzne	0	0
Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	3	3,16
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0,00
Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	0	0,00
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	0	0,00
RAZEM	19	3,67

Wymogi minimalne (regulacyjne) i dodatkowe wyznaczone zgodnie z obowiązującą w Banku procedurą wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Kapitał podstawowy Tier I	17 810 201,69 zł
Łączny kapitał uznany	17 810 201,69 zł
KAPITAŁ REGULACYJNY	7 740 010,58 zł
Ryzyko kredytowe	6 480 085,27 zł
Ryzyko operacyjne	1 259 925,32 zł
Pozostałe wymogi	0,00 zł
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	18,41%
Łączny współczynnik kapitałowy	18,41%
<u>SZACOWANIE KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO</u>	
<u>Minimalne wymogi kapitałowe</u>	
Ryzyko kredytowe	6 480 085,27 zł
Ryzyko walutowe	1 259 925,32 zł
Ryzyko operacyjne	- zł
Pozostałe wymogi	
<u>Weryfikacja minimalnych wymogów kapitałowych</u>	
Ryzyko kredytowe	
Ryzyko rynkowe	
Ryzyko operacyjne	
Ryzyko koncentracji	
Duże zaangażowania	
Sektor gospodarki	
Zabezpieczenia	
Instrument finansowy	- zł
Ryzyko biznesowe	45 494,35 zł
Ryzyko stopy procentowej	114,81 zł
Ryzyko płynności	
Pozostałe ryzyka	45 609,15 zł
Razem wymogi dodatkowe	
	7 785 619,74 zł
KAPITAŁ WEWNĘTRZNY	18,30%
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	6 480 085,27 zł

10.3. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA ZGODNIE DEFINICJĄ Z ART. 272 ROZPORZĄDZENIA CRR

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu nie identyfikuje ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z zasadami opisanymi w Części Trzeciej, Tytuł II, Rozdział 6 Rozporządzenia CRR, wobec czego nie ujawnia informacji określonych w art. 439 Rozporządzenia CRR.

11. BUFORY KAPITAŁOWE (ART. 440 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Zgodnie z art. 129 i 130 Dyrektywy UE, z uwzględnieniem zapisów Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym z dnia 05 sierpnia 2015 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1934) Bank zobowiązany jest utrzymywać wymóg połączonego bufora stanowiącego sumę:

- bufora zabezpieczającego w wysokości 1,875% (od 2019 r. w wysokości 2,5%),
- bufora antycyklicznego,
- bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym – określanego w drodze indywidualnej decyzji KNF,
- bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% - zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 01 września 2017 r. w sprawie bufora systemowego (Dz.U. z 2017, poz. 1776).

Na dzień 31 grudnia 2017r. ww. bufor zabezpieczający stanowił kwotę 1 814 064,98 zł.

Bank nie jest identyfikowany jako instytucja o znaczeniu systemowym, wobec czego nie utrzymuje bufora instytucji o znaczeniu systemowym zgodnie z Rozdziałem 7 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym²⁸. Jednocześnie Bank nie rezerwuje w kapitale kwot na podstawie art. 130 Dyrektywy UE, ponieważ wskaźnik bufora antycyklicznego dla ekspozycji polskich zgodnie z art. 83 ww. Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wynosi 0%.

12. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO (ART. 442 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji wartości aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Odpisy na rezerwy celowe tworzone są w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z daną ekspozycją lub grupą ekspozycji, na podstawie oceny możliwości jej wystąpienia. Wysokość tworzonych rezerw zależy bezpośrednio od kategorii ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz od jakości przyjętych zabezpieczeń prawnych danej ekspozycji.

Ekspozycja przeterminowana to część lub całość należności (kapitał i odsetki) niespłaconej przez klienta w ustalonym w umowie kredytu terminie. Okres przeterminowania rozumiany jest jako okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (spłaty raty, odsetek lub całości należności) do dnia bilansowego²⁹. Dla należności spłacanych w ratach przyjmuje się, iż okres przeterminowania liczony jest od dnia zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku której nastąpiło opóźnienie w spłacie.

Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości to ekspozycje w przypadku których stwierdzono prawdopodobieństwo braku spłaty zaciągniętego kredytu przez kredytobiorcę. Stopień tego prawdopodobieństwa określa klasyfikacja należności do jednej z kategorii zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw³⁰. Ekspozycje kredytowe w Banku klasyfikowane są w oparciu o zapisy instrukcji służbowej *Zasady przeprowadzania klasyfikacji należności banku i tworzenia rezerw celowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu* na podstawie:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
 - ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
 - ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele nie związane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
- 2) w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych, dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
 - terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
 - sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

²⁸ Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym z dnia 05 sierpnia 2015 r. (Dz. U. z dnia 01.10.2015 r. poz. 1513);

²⁹ **dzień bilansowy** – dzień sporządzenia sprawozdania;

³⁰ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz.U. z dnia 30 grudnia 2008 r.)

Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw określa również wysokość odpisu z tytułu utraty wartości należności w formie tworzonych rezerw i odpisów aktualizujących o określonej wartości. Bank tworzy rezerwy oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych;
- 2) kategorii „pod obserwacją”;
- 3) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne”, oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw oraz odpisów, stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw oraz odpisów, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi:

- 1) 1,5% – w przypadku kategorii „pod obserwacją”;
- 2) 20% – w przypadku kategorii „poniżej standardu”;
- 3) 50% – w przypadku kategorii „wątpliwe”;
- 4) 100% – w przypadku kategorii „stracone”.

Wysokość odpisów wyliczana jest w oparciu o podstawę tworzenia rezerwy celowej oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi³¹.

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

³¹ **podstawa tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi** - wartość bilansowa ekspozycji kredytowej bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi, ale z uwzględnieniem przewidywanej w związku z restrukturyzacją zadłużenia kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej oraz udzielone zobowiązania pozabilansowe w przypadku, gdy postanowienia umowy:

- nie gwarantują Bankowi swobody w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach zobowiązania, lub
- nie uzależniają uruchomienia środków w ramach zobowiązania od terminowej obsługi już wykorzystanej części i niebudzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w przypadku, gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium, lub
- nie uzależniają uruchomienia środków w ramach zobowiązania od złożenia zabezpieczeń, umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchomianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej w kategorii „normalne”,

Klasyfikacja należności sektora finansowego omówiona została w ramach punktu 15 niniejszego dokumentu. Analiza opóźnień w spłacie wg grup ryzyka z uwzględnieniem korekt wynikających z utworzonych rezerw celowych dla sektora niefinansowego przedstawiona została w poniższej tabeli (dane w tys. zł):

Przedział	Kapitał	Odsetki	ESP	Rezerwa celowa i odpisy aktualizujące	Zobowiązanie pozabilansowe
Razem	123 979,87	1 011,26	476,12	2 178,65	9 456,62
Grupa ryzyka: 0 - Normalna	122 329,92	41,23	474,67	34,54	9 456,62
brak zaległości	122 158,05	40,69	474,64	34,25	9 456,62
do 7 dni opóźnienia	167,83	0,51621	0	0,23074	0
do 1 miesiąca opóźnienia	4,04	0,02397	0,02914	0,06046	0
Grupa ryzyka: 1 - Pod obserwacją	0	0	0	0	0
brak zaległości	0	0	0	0	0
Grupa ryzyka: 2 - Poniżej standardu	0	0	0	0	0
brak zaległości	0	0	0	0	0
Grupa ryzyka: 3 - Wątpliwa	297,65	60,27	0,80515	30,14	0
brak zaległości	297,65	60,27	0,80515	30,14	0
Grupa ryzyka: 4 - Stracona	1 352,30	909,76	0,64744	2 113,98	0
brak zaległości	148,06	81,56	0,62865	81,56	0
do 7 dni opóźnienia	0,00542	0	0	0,00542	0
do 1 roku opóźnienia	1,56	0,01077	0	1,57	0
powyżej	1 202,67	828,19	0,01879	2 030,84	0

Struktura branżowa ekspozycji kredytowych z uwzględnieniem grup ryzyka i korekt wynikających z utworzonych rezerw przedstawiona została w poniższej tabeli (dane w tys. zł):

Sektor gospodarki	Zobowiązania pozabilansowe	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności poniżej standardu	Należności wątpliwe	Należności stracone	Należności kapitałowe (RAZEM)	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	44 311,43	0	0	0	0	44 311,43	0
Budownictwo	1 273,20	1050,79	0	0	297,65	160,00	1 508,44	246,32
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	95,35	273,78	0	0	0	0	273,78	0
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	41,38	0	0	0	0	41,38	0
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	349,45	10 841,02	0	0	0	70,34	10 911,36	193,58
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	523,77	0	0	0	0	523,77	0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 675,50	2969,66	0	0	0	5,28	2 974,94	5,72
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	781,20	0	0	0	0	781,20	0
Pozostała działalność usługowa	300,00	268,53	0	0	0	0	268,53	0
Przetwórstwo przemysłowe	158,19	1822,40	0	0	0	800,00	2 622,40	1 148,16
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4 839,67	52180,74	0	0	0	124,89	52 305,63	80,55
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	150,14	926,90	0	0	0	26,30	953,20	256,37
OSOBY FIZYCZNE	615,12	6338,32	0	0	0	165,49	6 503,81	247,95
Razem	9 456,62	122 329,92	0,00	0,00	297,65	1 352,30	123 979,87	2 178,65

Struktura ekspozycji sektora finansowego i niefinansowego według okresów zapadalności na dzień 31 grudnia 2017 r. przedstawiała się następująco (dane w tys. zł):

Wyszczególnienie	bez określonego terminu	do 7 dni	do 1 miesiąca	do 3 miesięcy	do 6 miesięcy	do 12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat	razem
Sektor finansowy	28 239	49 368	5 834	6 700	2 234	1 043	0	300	1 142	0	0	94 860
Banki centralne	3 637	33 620	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37 257
Banki i oddziały instytucji kredytowych	24 602	15 748	5 834	6 700	2 234	1 043	0	300	1 142	0	0	57 603
Pozostałe instytucje sektora finansowego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sektor niefinansowy	1 208	127	866	2 867	3 511	10 269	13 990	23 835	16 179	6 073	795	79 719
Przedsiębiorstwa	963	1	303	592	646	3 156	2 349	3 311	1 314	0	0	12 634
Gospodarstwa domowe	244	121	504	2 147	2 676	6 733	10 847	18 250	12 885	5 022	795	60 225
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	0	5	58	128	189	380	795	2 274	1 981	1 050	0	6 859
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	47	797	2 275	2 921	6 062	20 629	10 721	860	0	44 311
Instytucje rządowe szczebla centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Instytucje samorządowe	0	0	47	797	2 275	2 921	6 062	20 629	10 721	860	0	44 311
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Stan rezerw celowych i odpisów aktualizujących z tytułu odsetek w podziale na kategorie ekspozycji w ciągu roku 2017 zmieniał się następująco (dane w zł):

- zmiany w zakresie rezerw celowych:

Grupa ryzyka kredytowego	Stan na 01.01.2017 r.	Zwiększenia w okresie 01.01 - 31.12.2017 r.		Zmniejszenia w okresie 01.01 - 31.12.2017 r.			
		Odpisy na rezerwy	Przebiegowania zmiana grupy ryzyka	Rozwiązanie rezerw	Wykorzystanie rezerw (przeniesienie do ewidencji pozabilansowej)	Przebiegowania zmiana grupy ryzyka	Stan na 31.12.2017 r.
Kredyty normalne	32 655,12	26 167,45	-	24 274,10	-	23,40	34 525,07
Kredyty pod obserwacją	-	-	-	-	-	-	-
Kredyty poniżej standardu	-	-	-	-	-	-	-
Kredyty wątpliwe	-	-	-	-	-	-	-
Kredyty stracone	1 138 704,29	106 787,07	23,40	41 300,56	-	-	1 204 214,20
OGÓŁEM	1 171 359,41	157 954,52	23,40	90 574,66	-	23,40	1 238 739,27

- zmiany w zakresie odpisów aktualizujących z tytułu odsetek:

Grupa ryzyka kredytowego	Stan na 01.01.2017 r.	Odpisy aktualizujące wartość odsetek	Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość odsetek	Stan na 31.12.2017 r.
Kredyty normalne	9,90	65,52	61,41	14,01
Kredyty pod obserwacją	-	-	-	-
Kredyty poniżej standardu	-	-	-	-
Kredyty wątpliwe	20 926,05	9 210,53	-	30 136,58
Kredyty stracone	876 618,88	80 770,18	47 627,17	909 761,89
OGÓŁEM	897 554,83	90 046,23	47 688,58	939 912,48

13. INFORMACJE UJAWNIANE NA PODSTAWIE ART. 443 i 444 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie –Koźlu nie posiada składników uznawanych za obciążone, jak również nie korzysta z ocen nadanych przez ECAI.

14. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE UWZGLĘDNIONE W PORTFELU BANKOWYM (ART. 447 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Inwestycje kapitałowe akceptowane przez Bank dotyczą zakupu dłużnych papierów wartościowych których emitentem jest:

- Skarb Państwa - bony skarbowe, obligacje skarbowe,
 - Narodowy Bank Polski - bony pieniężne,
- lub też zakupu papierów wartościowych z prawem do kapitału (akcje, udziały, obligacje).

Wytyczne dotyczące zarządzania portfelem inwestycji kapitałowych określa instrukcja służbowa *Zasady zarządzania ryzykiem inwestycji kapitałowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu*.

Minimalizacja ryzyka podejmowanych decyzji w zakresie inwestowania kapitałowego polega na:

- ocenie wiarygodności partnera handlowego na podstawie sprawozdań finansowych,
- dywersyfikacji portfela inwestycji kapitałowych,
- kwartalnym monitorowaniu sytuacji ekonomicznej podmiotów gospodarczych, w których Bank posiada zaangażowane środki pieniężne.

W celu ograniczenia ryzyka w zakresie podejmowanych inwestycji kapitałowych Bank stosuje limity zaangażowania usystematyzowane w katalogu Norm ostrożnościowych stanowiących element planu finansowego Banku na dany rok.

Szczegółowe zasady wyceny inwestycji kapitałowych dokonywane są zgodnie z zapisami *Polityki i zasad prowadzenia rachunkowości w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu*. Przy sporządzeniu sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2017 r. uwzględniono zasady rachunkowości zgodne z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 330 z późn. zmianami) oraz z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. z 2013 r. poz. 329 z późn. zmianami). W zakresie wyceny ekspozycji kapitałowych w portfelu bankowym, co do których obowiązujące przepisy pozostawiają prawo wyboru, Bank przyjął następujące zasady:

- akcje nienotowane na giełdzie, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się według ceny nabycia,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży nienotowane na giełdzie, dla których nie istnieje aktywny rynek – wycenia się w cenie nabycia,
- udziały w jednostkach finansowych i pozostałych jednostkach wycenia się według ceny nabycia, a w przypadku wystąpienia trwałej utraty wartości udziałów dokonywane są odpisy aktualizujące ich wartość w ciężar kosztów finansowych,
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według ceny nabycia skorygowanej o naliczone odsetki, dyskonto i premię (wycena ta nie odbiega w istotny sposób od metody określonej w Rozporządzeniu Ministra Finansów).

Zaangażowania kapitałowe Banku podlegają okresowej klasyfikacji. Przegląd i klasyfikacja przeprowadzane są najpóźniej w ostatnim dniu kończącym kwartał na podstawie informacji o sytuacji podmiotów oraz terminowości regulowania zobowiązań. Decyzje w zakresie klasyfikacji należności oraz ewentualne propozycje utworzenia rezerw w tym zakresie podejmowane są przez Zarząd Banku.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Powiatowym Banku Spółdzielczym wystąpiły następujące zaangażowania kapitałowe:

- obligacje podporządkowane Banku BPS SA o wartości bilansowej - 1 318 010,00 zł,
- akcje BPS SA wycenione wg ceny nabycia – 1 961 815,00 zł
- udziały Spółdzielni Systemu Ochrony BPS – 5 000,00 zł,
- udziały spółki PartNet w wysokości 122 650,00 zł.

Na dzień 31 grudnia 2017r. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu nie posiadał instrumentów kapitałowych będących przedmiotem obrotu giełdowego.

Sporządzone w roku 2017 kwestionariusze z przeglądu i klasyfikacji należności wynikających z zaangażowań kapitałowych Banku nie wykazywały konieczności tworzenia rezerw w zakresie posiadanych ekspozycji w papierach kapitałowych w portfelu bankowym.

Przypomnieć należy, iż na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24.02.2016 r. nr DBS/DBS_W03/7105/37/1/2016/ES w oparciu o treść art. 49 ust. 3 pkt. a) (i) – (v) Rozporządzenia CRR Bank zwolniony został z konieczności dokonywania pomniejszych wynikających z art. 36 ust. 1 lit. h) ww. Rozporządzenia, tj. wynikających z zaangażowania kapitałowego w instrumentach kapitału Tier I instytucji przekraczającego 10% kapitałów uznanych Banku.

Zaangażowania kapitałowe poza sektorem finansowym nie przekraczają limitów wewnętrznych, wynikających z ust. 1 i 2 art. 89 Rozporządzenia CRR (odpowiednio 10% i 40% kapitałów uznanych Banku).

15. EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ W PORTFELU BANKOWYM (ART. 448 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Bank jest narażony na ryzyko stopy procentowej z punktu widzenia przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę oprocentowania zarówno w zakresie działalności złotowej, jak i w walucie obcej na poziomie nieistotnym. Przyczyną tego stanu rzeczy jest stosowanie w zakresie strony pasywnej – w transakcjach depozytowych z klientami niefinansowymi i jednostkami budżetowymi - głównie stóp procentowych ustalanych uchwałą Zarządu Banku w zestawieniu ze stawkami rynku międzybankowego i stawkami bazowymi po stronie aktywnej (kredyty) oraz zasadniczo krótki horyzont czasowy pozycji o stałej stopie procentowej. Istotnym czynnikiem negatywnym po stronie pasywnej jest aktualnie ograniczona wrażliwość tych pozycji na spadek stóp procentowych, co potęguje wzrost luki niedopasowania terminów przeszacowania. Bank narażony jest ponadto na ryzyko bazowe, z tytułu posiadania znacznego portfela kredytowego indeksowanego do stopy redyskonta weksli i stawek rynku międzybankowego.

Aktualna oferta produktowa Banku oraz struktura aktywów i pasywów powoduje, że ryzyko opcji klienta można uznać za nieznaczące. Wynika to przede wszystkim z faktu, że po stronie pasywnej wszystkie produkty depozytowe dla klientów niefinansowych posiadają wycenione i wkalkulowane opcje klienta związane z wycofaniem środków przed terminem kontraktowym. Jeżeli chodzi o kredyty, to Bank posiada w swoim bilansie niewielki odsetek produktów o stałym oprocentowaniu, gdzie ryzyko stopy procentowej z tytułu opcji klienta jest największe. Dodać w tym miejscu należy, że w celu minimalizacji ryzyka stopy procentowej z tytułu ryzyka opcji klienta Bank utrzymywał będzie dotychczasową politykę w zakresie możliwie najmniejszego angażowania się w produkty depozytowe oparte o stałą stopę procentową.

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej badana jest w układzie miesięcznym:

- 1) metodą luki w oparciu o:
 - a) raport luki terminów przeszacowania, pokazujący wielkość niedopasowania (luki) sald bilansowych i pozabilansowych pozycji Banku wrażliwych na zmianę stopy procentowej w poszczególnych terminach przeszacowania,
 - b) raport luki ryzyka bazowego, obrazujący w poszczególnych terminach przeszacowania poziom niedopasowania (luki) wrażliwych pozycji bilansowych i pozabilansowych, w podziale na stawki bazowe, w oparciu o które ustalane jest oprocentowanie należności / zobowiązań Banku,
 - c) raport luki krzywej dochodowości, przygotowywany w oparciu o raport luki stanowiący zestawienie pozycji wrażliwych indeksowanych do stawek rynku pieniężnego,
 - d) analizę profilu ryzyka stopy procentowej Banku, umożliwiającą określenie stopnia wrażliwości oprocentowania pozycji wrażliwych Banku na zmiany stóp rynkowych,
 - e) analizy testów warunków skrajnych dla aktualnej struktury pozycji oprocentowanych Banku,
 - f) symulacje wpływu zmian poziomu stóp procentowych na wynik odsetkowy i fundusze własne Banku przy aktualnej strukturze pozycji wrażliwych;
- 2) w oparciu o analizę wpływu nieoczekiwanej zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału Banku;
- 3) w ramach analizy przestrzegania limitów ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej, w tym m.in.:
 - a) maksymalnej wielkości luki przeszacowania skumulowanej pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi w stosunku do sumy bilansowej,
 - b) stopnia narażenia funduszy własnych Banku w aspekcie wyniku finansowego na to ryzyko,
 - c) stopnia zaangażowania Banku w jeden rodzaj produktu lub też kilku rodzajów produktów zależnych od jednego rodzaju stopy referencyjnej,
 - d) minimalnego poziomu marży odsetkowej.

Biorąc pod uwagę dodatnią wartość luki niedopasowania terminów przeszacowania w roku 2017 Bank narażony był na ryzyko niekorzystnej zmiany wyniku odsetkowego w przypadku spadku stóp procentowych.

Poziom ryzyka stopy procentowej wg stanu na 31 grudnia 2017r. z punktu widzenia procesu wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej Banku i ewentualnej konieczności tworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych w odniesieniu do poszczególnych czynników ryzyka kształtował się następująco:

- stosunek wyniku testu warunków skrajnych w wysokości minus 2 578,15 tys. zł do funduszy własnych Banku wynosił 14,48%, przy granicznej wartości 15%, co eliminowało konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie tego rodzaju ryzyka;
- stosunek wyniku testu warunków skrajnych przeprowadzony dla pozycji przypisanych do stawek bazowych w wysokości minus 401,70 tys. zł do funduszy własnych Banku wynosił 2,26%, przy granicznej wartości wymagającej tworzenia dodatkowego wymogu na poziomie 2%, co skutkowało koniecznością utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie tego rodzaju ryzyka w kwocie stanowiącej nadwyżkę zmiany wyniku finansowego ponad wartość określoną w Normach ostrożnościowych (45,49 tys. zł);
- udział pozycji oprocentowanych wg stopy stałej nie przekraczał 25% portfela kredytów oraz bazy depozytowej, nie istniała więc konieczność oceny wpływu ryzyka opcji klienta na wysokość wewnętrznego wymogu kapitałowego w Banku; zaznaczyć należy, że w wskaźniki zrywalności depozytów oraz przedterminowej spłacalności kredytów kształtowały się w Banku na niskim poziomie (odpowiednio: 5,67% i 1,18%);
- poziom ryzyka krzywej dochodowości nie wymagał tworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego, gdyż relacja wielkości możliwej zmiany wyniku odsetkowego na pozycjach indeksowanych do stawek rynkowych wobec ruchu stóp procentowych o -12 punktów bazowych w wysokości minus 121,34 tys. zł do kapitałów uznanych Banku wynosiła 0,68%, wobec przyjętej granicznej maksymalnej wielkości 2%,
- relacja zmiany wartości ekonomicznej kapitału do wartości kapitału uznanego Banku na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosła 1,35%, zatem limit wyznaczonego na poziomie 5% kapitału uznanego nie został przekroczony.

Wartość łącznego wymogu na pokrycie ryzyka stopy procentowej nie przekraczała limitu alokacji na ww. określonego w obowiązującej na rok 2017 Polityce zarządzania kapitałem [...], a zatem Bank nie przekraczał dopuszczalnego poziomu apetytu na ryzyko w tym obszarze.

16. EKSPOZYCJA NA RYZYKO PŁYNNOŚCI

W zakresie systemu zarządzania ryzykiem płynności i pozycji płynnościowej Bank ujawnia informacje ilościowe i jakościowe na podstawie Instrukcji sporządzania i ujawniania informacji w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu w oparciu o wytyczne *Rekomendacji 18* Rekomendacji P Komisji Nadzory Finansowego.

16.1. ROLA I ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI KOMÓREK ZAANGAŻOWANYCH W ZARZADZANIE PŁYNNOŚCI

Za obszar ryzyka płynności w banku odpowiadają:

- 1) Rada Nadzorcza – zatwierdza Strategię działania Banku, Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym ryzyka płynności, roczny Plan finansowy i Plan pozyskania środków uznanych za stabilne źródło finansowania, Politykę zarządzania ryzykiem płynności, strukturę organizacyjną i metody szacowania wymogów wewnętrznych oraz akceptowalny poziom apetytu na ryzyko płynności i normy ograniczające poziom ww. ryzyka, jak również sprawuje nadzór nad adekwatnością i skutecznością systemu zarządzania tym ryzykiem oraz realizacją przyjętej strategii i planu;
- 2) Zarząd – odpowiada za opracowanie i wdrożenie oraz aktualizację pisemnych zasad zarządzania płynnością, zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania płynnością z uwzględnieniem odpowiedniej struktury organizacyjnej w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej oraz monitorowanie efektywności tego procesu (Prezes Zarządu pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności, Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych odpowiada za proces zarządzania płynnością w Banku);
- 3) Główny Księgowy – realizuje zadania związane z optymalnym zarządzaniem środkami Banku, w celu jak najbardziej rentownego ich zagospodarowania oraz wywiązania się Banku z zawartych umów, tj. utrzymania płynności finansowej we wszystkich horyzontach czasowych;
- 4) Komitet Zarządzania Ryzykami Bankowymi – opiniuje procedury, poziom limitów ograniczających ryzyko płynności, wyniki analiz z zakresu ryzyka płynności, identyfikację potrzeb zmian w procedurach i strategii Banku;

- 5) Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz – odpowiada za propozycję limitów i regulacji w zakresie ryzyka płynności, monitorowanie i raportowanie o poziomie ww. ryzyka w Banku;
- 6) Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do realizacji Strategii, planów i polityk Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów, rzetelnej obsługi i kształtowania pozytywnych relacji z klientami oraz zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach z rynku.

Istotną rolę w organizacji procesu zarządzania ryzykiem pełni ponadto Zespół ds. zgodności, a szczególności:

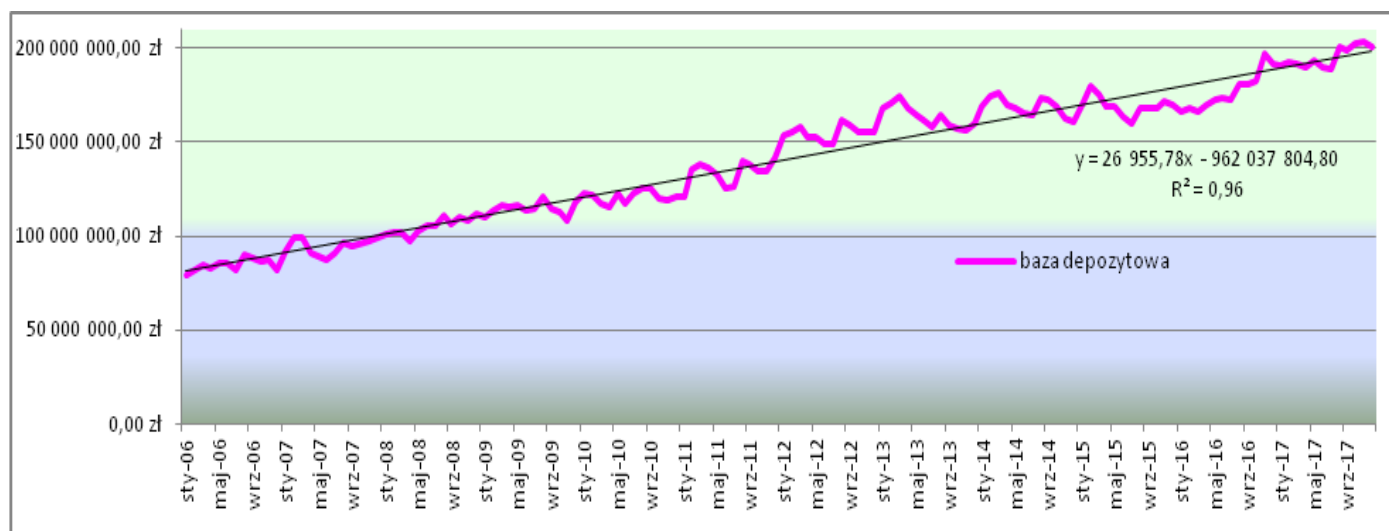
- Stanowisko ds. zgodności dokonujące identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
- Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej mające za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Ponadto do zadań stanowiska ds. kontroli wewnętrznej należy koordynacja działań kontrolnych w obszarze systemu zarządzania ryzykami i adekwatności kapitałowej wykonywanych przez niezależny audyt zgodnie z postanowieniami Regulaminu audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS.

16.2. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE POZYSKIWANIA FINANSOWANIA

Podstawowe źródło finansowania działalności Banku stanowią depozyty. Wśród depozytów za stabilne źródło finansowania uważa się zarówno depozyty bieżące, jak i terminowe. Bank finansuje działalność kredytową w ramach osadu na stabilnych depozytach oraz nadwyżki funduszy własnych ponad wartość aktywów niepiętnych. Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. stabilna część bazy depozytowej w podziale na sześć kategorii depozytów przedstawiała się następująco:

- Środki osób fizycznych (pomniejszone o depozyty hurtowe):
 - Depozyty bieżące – osad na dzień analizy wyniósł 89,41%
 - Depozyty terminowe – osad na dzień analizy wyniósł 85,02%
- Środki pozostałych podmiotów sektora niefinansowego:
 - Depozyty bieżące – osad na dzień analizy wyniósł 75,56%
 - Depozyty terminowe – osad na dzień analizy wyniósł 55,45%
- Depozyty instytucji samorządowych:
 - Depozyty bieżące – osad na dzień analizy wyniósł 12,74%
 - Depozyty terminowe – osad na dzień analizy wyniósł 88,14%.

Historycznie obserwuje się stały trend rosnący w zakresie ogólnego poziomu bazy depozytowej Banku. Zobrazowano to na poniższym wykresie:

16.3. FUNKCJE SKARBOWE I ZARZĄDZANIA PŁYNNOŚCIĄ

Funkcje skarbowe w Banku realizowane są przez Głównego księgowego, natomiast organizacji i nadzorowanie procesu zarządzania ryzykiem płynności odbywa się na poziomie Zarządu. Lokalizacja ww. stanowisk w Centrali Banku warunkuje scentralizowany charakter funkcji skarbowych i zarządzania płynnością w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu.

16.4. ZASADY FUNKCJONOWANIA W RAMACH ZRZESZENIA I SYSTEMU OCHRONY INSTYTUCJONALNEJ

Bank BPS S.A. jako Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- prowadzenie rozliczeń pieniężnych;
- zabezpieczanie Banku przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych;
- zabezpieczanie płynności śróddziennej;
- prowadzenie rachunków bieżących i Minimum Depozytowego;
- udzielanie kredytów w rachunku bieżącym i innych zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego;
- gromadzenie nadwyżek środków;
- utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego;
- wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR);
- pośredniczenie w zakupie przez Bank papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię;
- wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności.

Spółdzielnia realizuje następujące zadania:

- udzielanie pomocy płynnościowej, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony;
- wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego);
- przeprowadzanie badania audytowego w zakresie ryzyka płynności;
- ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- monitorowanie poziomu płynności na zasadzie indywidualnej i zagregowanej;
- prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami;
- opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

16.5. UTRZYMANIE NADWYŻKI PŁYNNOŚCI ORAZ NADZORCZYCH NORM PŁYNNOŚCI W BANKU

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu posiadał lokaty zdeponowane w banku zrzeszającym (bez odsetek):

- złotowe w kwocie 21 824,67 tys. zł,
- walutowe w kwocie 5 634,64 tys. zł

oraz:

- depozyt zabezpieczający o wartości 17 346,51 tys. zł,
- obligacje na łączną wartość 5 542,00 tys.

Ponadto w ramach środków płynnych Bank rejestrował bony pieniężne NBP na kwotę 33 620,00 tys. zł, co przy uwzględnieniu dyskonta (5,53 tys. zł) dawało wartość 33 614,47 tys. zł. Łączna kwota środków zdeponowanych w ramach lokat i papierów wartościowych wynosiła 83 962,29 tys. zł. Jak wynika z rachunku nadzorczych norm płynności aktywa płynne zapadalne do 30 dni stanowiły wartość 76 757,08 tys. zł, co przy uwzględnieniu potrzeb płynnościowych w tym przedziale czasowym wynikających z urealnionych przepływów płynności netto skutkowało nadwyżką płynności na poziomie 63 341,61 tys. zł.

Zgodnie z art. 412 Rozporządzenia CRR Bank utrzymuje aktywa płynne na poziomie, których łączna wartość pokrywa wypływy płynności pomniejszone o wpływy płynności w warunkach skrajnych, w celu zagwarantowania utrzymywania takich poziomów zabezpieczeń przed utratą płynności, które są odpowiednie w sytuacji ewentualnego zakłócenia równowagi między przyptykami i odpływami płynności w warunkach wysoce skrajnych w okresie trzydziestu dni (wskaźnik LCR). Zgodnie z danymi przekazanymi

w sprawozdawczości obowiązkowej³² na dzień 31 grudnia 2017 r. w skład aktywów płynnych stanowiących zabezpieczenie ewentualnego odpływu płynności wchodziły następujące pozycje:

1) aktywa poziomu 1:

- monety i banknoty: 3 329,93 tys. zł – wskaźnik korekty 0%;
- aktywa stanowiące ekspozycje wobec banków centralnych: bony pieniężna NBP o wartości 33 614,47 tys. zł – wskaźnik korekty 0%;

2) aktywa poziomu 2B:

- depozyty członka sieci zdeponowane w instytucji centralnej: nadwyżka na rachunku bieżącym ponad średni stan rezerwy obowiązkowej w danym okresie o wartości 22,77 tys. zł – wskaźnik korekty 25%, tj. 17,08 tys. zł;
- środki na finansowanie płynności od instytucji centralnej dostępne dla członka sieci (niezabezpieczone aktywami płynnymi): saldo dostępnego limitu w rachunku bieżącym w kwocie 2 000 tys. zł – wskaźnik korekty 25%, tj. 1 500 tys. zł.

Razem aktywa płynne po korekcie wynosiły 38 461,48 tys. zł.

Wskaźnik płynności LCR jako wyrażony w procentach iloraz zabezpieczenia przed utratą płynności i wypływów płynności netto na ostatni dzień 2017 roku wynosił 219%, co dowodzi pełnemu zabezpieczeniu ewentualnego odpływu płynności w kwocie utrzymywanych aktywów płynnych.

16.6. WSKAŹNIKI LUKI PŁYNNOŚCI

Luka płynności dla trzech pierwszych przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2017 r. przedstawiała się następująco:

<i>Luka</i>	<i>Limit (wartość minimalna)</i>	<i>wskaźnik luki skumulowanej wg terminów kontraktowych</i>	<i>Wskaźnik luki skumulowanej po zastosowaniu urealnien</i>
do 1 miesiąca	1,00	0,57	4,57
powyżej 1 do 3 miesięcy	0,90	0,55	3,83
powyżej 3 do 6 miesięcy	0,90	0,55	4,09

16.7. DODATKOWE ZABEZPIECZENIE PŁYNNOŚCI W RAMACH ZRZESZENIA I SYSTEMU OCHRONY INSTYTUCJONALNEJ

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności

W przypadku ukształtowania się poziomu nadzorczych norm płynności poniżej obowiązujących limitów i w sytuacji zagrożenia utraty płynności Bank może uzyskać pomoc na warunkach określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w formie częściowego lub całkowitego zniesienia depozytu obowiązkowego, lokaty lub pożyczki płynnościowej, a w przypadku zagrożenia upadłością – w formie pomocy finansowej ze środków Funduszu Zabezpieczającego.

³² **sprawozdawczość obowiązkowa** – miesięczna sprawozdawczość finansowa Banku sporządzana zgodnie z wymogami Narodowego Banku Polskiego;

16.8. ASPEKTY RYZYKA UTRATY PŁYNNOŚCI

Identyfikuje się następujące, główne dla Banku źródła ryzyka związanego z zagrożeniem utraty płynności:

- nadmierne niedopasowanie terminów zapadalności/wymagalności aktywów i pasywów,
- ryzyko związane z brakiem środków po stronie aktywnej bilansu, które uwarunkowane może być niedostatecznym zapasem gotówki, niedotrzymaniem terminu spłaty kredytów przez klientów lub też ograniczoną możliwością upłynnienia aktywów,
- ryzyko związane z koniecznością dokonania nagłych wypłat depozytów,
- ryzyko związane ze zdolnością pozyskiwania przez Bank depozytów i finansowania zewnętrznego,
- nadmierna koncentracja pozycji istotnych dla ryzyka płynności (aktywnych i pasywnych),
- zmniejszenie się dostępu do alternatywnych źródeł finansowania,
- znaczące przekraczanie limitów związanych z ryzykiem płynności,
- zmiany warunków rynkowych, które mogą wskazywać na przyszłe zagrożenia w zakresie płynności,
- ryzyko wynikające z realizacji udzielonych zobowiązań pozabilansowych,
- powiązania z innymi obszarami ryzyka, w tym: ryzykiem kredytowym, ryzykiem stopy procentowej, ryzykiem operacyjnym, ryzykiem walutowym oraz ryzykiem reputacji.

Wszystkie wyżej wymienione aspekty potencjalnego ryzyka płynności objęte są systemem monitorowania.

16.9. DYWERSYFIKACJA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA I INNE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA PŁYNNOŚCI

W celu ograniczenia ryzyka utraty płynności Bank unika nadmiernej koncentracji źródeł finansowania, w tym:

- dużych depozytariuszy,
- dużych depozytów (hurtowych),
- depozytów osób wewnętrznych
- depozytów negocjowanych.

Jednocześnie zarządzając źródłami finansowania Bank dąży do:

- aktywnego utrzymania obecności na rynkach,
- ostrożnego przyjmowania założeń o posiadaniu dostępu do rynków w odpowiednim czasie,
- posiadania w każdym przypadku pełnej wiedzy odnośnie ram prawnych regulujących potencjalną sprzedaż,
- ostrożnościowej oceny co do potencjalnych relacji z dostawcami finansowania w warunkach skrajnych,
- uwzględniania wpływu zarówno wahań na rynku, jak i kwestii związanych z ryzykiem reputacji na przepływy pieniężne,
- możliwej identyfikacji alternatywnych źródeł finansowania, które wzmacniają zdolność do przetrwania ewentualnych poważnych szoków płynnościowych na poziomie Banku oraz na poziomie rynku.

Analizy dotyczące koncentracji zaangażowań pasywnych przeprowadzane są według stanu na ostatni dzień każdego miesiąca.

Pozostałe metody ograniczania ryzyka płynności obejmują:

- stosowanie limitów,
- planowanie strategii finansowania,
- racjonalne kształtowanie struktury aktywów, a w szczególności aktywów długoterminowych,
- utrzymywanie odpowiedniego poziomu środków płynnych,
- opracowanie planów awaryjnych.

16.10. POJĘCIA STOSOWANE W PROCESIE MIERZENIA POZYCJI PŁYNNOŚCIOWEJ I RYZYKA PŁYNNOŚCI

Istotne pojęcia z zakresu analiz dotyczących pozycji płynnościowej to:

- **wskaźnik stabilnego finansowania (NSFR)** - określa stopień spełnienia wymogu zapewnienia stabilnego finansowania aktywów przez poszczególne kategorie pasywów w długim horyzoncie czasowym. Wskaźnik wyznaczany jest zgodnie z zasadami określonymi w art. 427 i 428 Rozporządzenia CRR;
- **osad we wkładach** – wyznaczona metodami statystycznymi wartość depozytów, która w okresie próby pozostaje niezmienna, tj. niewrażliwa na zmieniające się warunki rynkowe. Osad we wkładach wyliczany jest oddzielnie dla depozytów bieżących i terminowych sektora instytucji rządowych i samorządowych, dla depozytów bieżących i terminowych gospodarstw domowych oraz depozytów bieżących i terminowych pozostałych podmiotów niefinansowych (w tym rolników indywidualnych i podmiotów gospodarczych);
- **depozyty hurtowe (duże depozyty)** – obejmują depozyty terminowe, złotowe i walutowe pozyskane od gospodarstw domowych oraz pozostałych podmiotów (z wyłączeniem banków), o minimalnej wartości jednostkowej 100 tys. euro i więcej wyznaczonej wg kursu z ostatniego dnia miesiąca;
- **depozyty negocjowane** – obejmują depozyty bieżące lub terminowe, złotowe i walutowe o preferencyjnym oprocentowaniu, tj. wyższym od warunków standardowych określonych w uchwale Zarządu Banku;
- **duzi depozytariusze** – depozytariusze których depozyty stanowią minimum 0,5 % bazy depozytowej banku w przypadku osób prywatnych oraz 1% bazy depozytowej w przypadku pozostałych podmiotów;
- **zrywalność depozytów** – dotyczy depozytów zerwanych przed zakończeniem pierwotnego terminu utrzymywania (wymagalności) i/lub terminu wynikającego z rolowania na kolejny okres. Jeżeli w danym okresie istnieją przesłanki świadczące o tym, że zrywalność części depozytów spowodowana była celową polityką Banku związaną np. ze zmianami w ofercie produktowej, zwiększony poziom zrywalności depozytów w danym okresie nie jest uznawany jako sygnał wzrostu ryzyka płynności, jeśli widoczna będzie wewnętrzna migracja środków w segmencie klientów objętych działaniami Banku;
- **urealniona luka płynności** – zestawienie niedopasowania terminów płatności bilansowych i pozabilansowych pozycji aktywów i pasywów Banku, sporządzane z wykorzystaniem technik oceny realnych przepływów gotówkowych tj. między innymi analizy osadu we wkładach, zrywalności depozytów oraz wcześniejszych spłat kredytów;
- **osoby wewnętrzne** – osoby i podmioty wymienione w obowiązującym w Banku regulaminie udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń osobom i podmiotom wymienionym w art. 79 Prawa bankowego.

16.11. ODZWIERCIEDLENIE RYZYKA PŁYNNOŚCI RYNKU (PRODUKTU) W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA PŁYNNOŚCIĄ PŁATNICZĄ BANKU

Ryzyko płynności rynku (produktu) wynika zagrożenia braku możliwości zamiany na gotówkę w krótkim okresie czasu określonych produktów na rynku finansowym bez znacznych strat. Bank niweluje ww. zagrożenie w ramach współpracy z bankiem zreszającym. Lokując nadwyżkę środków w banku zreszającym Bank bierze pod uwagę m. in.:

- koniecznością utrzymania odpowiedniego bufora aktywów płynnych,
- planowane przepływy pieniężne,
- warunki cenowe,
- prognozy stóp procentowych na rynku,
- warunki polityki sprzedażowej ustalonej dla banków spółdzielczych przez bank zreszający.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

- płynności,
- bezpieczeństwa,
- rentowności.

16.12.WYKORZYSTYWANIE TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH W ZARZĄDZANIU PŁYNNOŚCIĄ BANKU

Testy warunków skrajnych służą identyfikacji i ocenie ekspozycji Banku na możliwe przyszłe napięcia płynnościowe. Zakres i częstotliwość przeprowadzania testów warunków skrajnych jest współmierna do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka. Zasady i scenariusze testów warunków skrajnych są zawarte w *Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu*.

Rezultaty testów warunków skrajnych służą:

- a) jako podstawa do podjęcia działań naprawczych bądź mających na celu ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko,
- b) dostosowaniu profilu płynnościowego Banku do przyjętej tolerancji ryzyka,
- c) ocenie adekwatności bufora aktywów płynnych,
- d) jako istotny wkład w proces kształtowania awaryjnego planu płynności Banku oraz określania strategii i taktyki działania na wypadek pojawienia się warunków skrajnych płynności,
- e) jako element w procesie planowania strategicznego Banku,
- f) jako element codziennej praktyki zarządzania ryzykiem,
- g) bezpośrednio do ustalania limitów wewnętrznych,
- h) jako podstawa do dostosowywania i ulepszania regulacji wewnętrznych.

16.13.OPIS MODELOWANYCH SCENARIUSZY TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH

Zgodnie z wytycznymi Rekomendacji P Bank przeprowadza wielowariantowe testy warunków skrajnych z uwzględnieniem założeń dotyczących scenariusza wewnętrznego, systemowego i mieszanego w trzech horyzontach czasowych (krótkim – do 1 miesiąca, średnim – do 12 miesięcy i długim), w tym:

- 1) test warunków skrajnych sporządzany na bazie urealnionych przepływów płynności uwzględniający możliwą utratę zaufania uczestników rynku do banku, wpływającą dotkliwie na wszystkie źródła finansowania w krótkim horyzoncie czasowym (wariant wewnętrzny) - analiza sytuacji szokowej zakładającej wypływ środków w wyniku likwidacji depozytów klientów banku;
- 2) test warunków skrajnych sporządzany na bazie urealnionych przepływów płynności uwzględniający prawdopodobne zachowania innych uczestników rynku w efekcie stopniowego oddziaływania różnych czynników systemowych (wariant systemowy);
- 3) test warunków skrajnych sporządzany na bazie urealnionych przepływów płynności stanowiący kombinację scenariusza zakładającego wystąpienie problemów wewnętrznych wynikających z ograniczeniem źródeł finansowania oraz negatywnych tendencji i zakłóceń na rynkach finansowych wpływających na pozycję płynnościową (wariant mieszany).

Badanie stopnia dotkliwości scenariuszy dokonywane jest poprzez ocenę stopnia pokrycia powstałego w wyniku realizacji niekorzystnych warunków niedoboru płynności przez posiadane rezerwy płynności. W przypadku konieczności pozyskania dodatkowego finansowania wyznaczony zostaje koszt utrzymania płynności oraz jego wpływ na wynik finansowy Banku.

Ponadto Bank przeprowadza:

- 1) test warunków skrajnych badający wzrost zagrożenia utraty płynności przy założeniu zwiększenia zapotrzebowania na środki (dynamika max 200%) i ich wpływ na zdolność Banku do obsługi gotówkowej i bezgotówkowej klientów;
- 2) test warunków skrajnych badający wzrost zagrożenia utraty płynności przy założeniu szokowego spadku bazy depozytowej o 20% (wycofanie środków przez Klientów), przy jednoczesnym założeniu utrzymania udziału sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem na poziomie minimum 20%.

16.14.UWZGLĘDNIENIE WYNIKÓW TESTÓW WARUNKÓW SKRAJNYCH W PLANACH AWARYJNYCH

Bank dokonując planowania awaryjnego rozpatruje warianty rozwoju wydarzeń w sytuacjach kryzysowych w oparciu o dokonywane testy warunków skrajnych obejmujące:

- kryzys płynności wewnątrz banku,
- kryzys płynności w systemie bankowym,
- łączący oba powyższe warianty.

Plany awaryjne są zatem ściśle zintegrowane z testami warunków skrajnych jako scenariusze uruchamiające awaryjny plan płynnościowy. Jednocześnie plan awaryjny płynności określa szczegółowo działania ukierunkowane na konieczność przebudowy bilansu, które realizowane powinny być w poszczególnych wariantach sytuacji kryzysowej.

16.15.POLITYKA UTRZYMANIA REZERW PŁYNNOCI

Zarządzając ryzykiem płynności Bank utrzymuje odpowiedni zapas łatwo zbywalnych aktywów w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z płynnością, przyjmując przy tym konserwatywne założenia dotyczące zbywalności aktywów i dostępności zabezpieczonego i niezabezpieczonego finansowania w okresach kryzysowych. W przypadku aktywów cechujących się łatwą zbywalnością istnieje możliwość ich zbycia w sytuacji różnych zdarzeń kryzysowych bez ponoszenia dużych strat finansowych związanych z wymuszonym natychmiastowym upłynieniem, choć zbywalność ta może być różna w zależności od scenariusza kryzysowego i czasu jego trwania. Nie powinny istnieć prawne, regulacyjne bądź operacyjne ograniczenia w wykorzystaniu tych aktywów w celu ich pozyskania. Budując portfel instrumentów sterowania płynnością Bank bierze pod uwagę szereg czynników, które mogą wpływać na płynność danego składnika aktywów, w tym:

- 1) czynniki związane z charakterystyką składnika aktywów:
 - niskie ryzyko rynkowe,
 - krótki termin zapadalności,
 - przejrzystość struktury i charakterystyki ryzyka,
 - łatwość i pewność wyceny,
 - duża skala emisji,
 - niska korelacja z innymi aktywami generującymi ryzyko;
- 2) czynniki związane z charakterystyką emitenta - wysoka jakość kredytowa emitenta;
- 3) czynniki związane z charakterystyką rynku:
 - istnienie rynku regulowanego dla danego rodzaju aktywów,
 - szeroka, zdywersyfikowana baza kupujących i sprzedających,
 - płynny rynek dla danego rodzaju aktywów,
 - dopuszczalność przez bank centralny lub zrzeszający jako zabezpieczenie,
- 4) czynniki związane z charakterystyką posiadacza aktywa:
 - obecność banku na danym rynku,
 - regularny obrót aktywami zaliczanymi do bufora płynności,
 - wolumen utrzymywanych aktywów w stosunku do przeciętnych obrotów na rynku.

16.16. OGRANICZENIA REGULACYJNE W ZAKRESIE TRANSFERU PŁYNNOCI W OBRĘBIE ZRZESZENIA,

Warunki transferu płynności w obrębie zrzeszenia oraz instytucjonalnego systemu ochrony określone zostały w umowie:

- Zrzeszenia zawartej w dniu 27 marca 2002r. z późniejszymi zmianami,
- Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z dnia 31 grudnia 2015r.

Zgodnie z Instrukcją w sprawie zasad ustalania limitów zaangażowania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w zrzeszonych bankach spółdzielczych w okresach półrocznych bank zrzeszający przekazuje zrzeszonym bankom spółdzielczym kwotę ustalonego limitu zaangażowania finansowego. Zgodnie z obowiązującą metodologią wyliczenia maksymalnego zaangażowania finansowego, limit ten stanowi niższą z kwot: depozytu obowiązkowego³³ utrzymywanego w banku zrzeszającym lub kapitału uznanego banku, ustaloną w oparciu o ocenę punktową³⁴ nadaną przez System Ochrony Zrzeszenia BPS. W ramach limitu finansowego wydziela się limit lokacyjny i limit debetowy stanowiące odpowiednio 50% i 25% limitu zaangażowania finansowego. Limit zaangażowania finansowego banku zrzeszającego w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu wg stanu na 31 grudnia 2017 r. wynosił 19 385 tys. zł, w tym: limit lokacyjny – 9 693 tys. zł, limit debetowy – 4 846 tys. zł. Nadmienić należy, iż Instrukcja

³³ **depozyt obowiązkowy** – depozyt uczestnika systemu ochrony instytucjonalnej zdeponowany w banku zrzeszającym służący zabezpieczeniu płynności Systemu Ochrony zrzeszenia BPS

³⁴ **ocena punktowa** – system oceny punktowej obejmujący ocenę głównych obszarów ryzyka: adekwatność kapitałową, jakość aktywów, wynik finansowy i płynność, w oparciu o zestawienie wskaźników skorygowanych wagami procentowymi, stanowiący jedno z narzędzi monitorowania sytuacji uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS i wyceny kosztów uczestnictwa.

j.w. dopuszcza ustalenie dodatkowego limitu transakcyjnego dla banków, których limit zaangażowania finansowego wynosi 0.

Poniższa tabela określa źródła i warunki awaryjnego finansowania w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS:

Podmiot dostarczający finansowanie	Rodzaj zabezpieczenia płynności	Warunki finansowania
Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	w przypadku zagrożenia utraty płynności - częściowe lub całkowite zniesienie blokady rachunku Depozytu Obowiązkowego (zał. nr 2 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS)	max. kwota Depozytu Obowiązkowego
	w przypadku zagrożenia utraty płynności - lokaty lub pożyczka płynnościowa (zał. nr 2 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS)	<ul style="list-style-type: none"> za zgodą Rady Nadzorczej SSOZ BPS do wysokości 5% środków zgromadzonych na rachunku Depozytów Obowiązkowych pozostałych Uczestników; za zgodą Walnego Zgromadzenia SSOZ BPS w wysokości większej niż 5% środków zgromadzonych na rachunkach Depozytów Obowiązkowych pozostałych Uczestników; łączna wartość pomocy finansowej nie może przekroczyć 1/3 wartości depozytów od sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych wg stanu na koniec miesiąca poprzedzającego podjęcie decyzji w przedmiotowej sprawie, zgromadzonych na rachunkach prowadzonych przez danego Uczestnika
	w przypadku zagrożenia upadłością - pomoc finansowa ze środków Funduszu Zabezpieczającego w postaci pożyczki restrukturyzacyjnej, gwarancji, poręczenia, pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych, wpłaty na fundusz zasobowy lub rezerwy (zał. nr 8 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS)	nie może być wyższa niż 15% środków stanowiących Fundusz Zabezpieczający oraz nie wyższa niż 12,5 krotność łącznego wymogu kapitałowego Uczestnika

16.17. CZĘSTOTLIWOŚĆ I RODZAJ WEWNĘTRZNEJ SPRAWOZDAWCZOŚCI W ZAKRESIE PŁYNNOŚCI.

Zakres i częstotliwość raportowania w obszarze ryzyka płynności określa „Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu”.

17. INFORMACJE UJAWNIANE NA PODSTAWIE ART. 449 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Bank nie prowadzi działalności sekurytyzacyjnej.

18. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ (ART. 450 ROZPORZĄDZENIA CRR ORAZ ART. 111A UST. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE)

Od 27 kwietnia 2017 roku w Banku obowiązuje znowelizowana Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu, która opracowana została z uwzględnieniem przepisów:

- Ustawy Prawo bankowe,
- Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach,
- art. 74 ust. 3 i 75 ust. 2 dyrektywy 2013/36/UE oraz art. 450 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 - EBA/GL/2015/22,
- Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych uchwałą KNF nr 218/2014 z dnia 22 lipca 2014r.

Dla potrzeb Polityki wynagrodzeń Bank identyfikuje pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, o których mowa w art. 9ca ust. 1 Ustawy Prawo bankowe, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014³⁵. Osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka są członkowie Rady Nadzorczej Banku. Do pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku zaliczono:

- Prezesa Zarządu,
- Wiceprezesa ds. ekonomiczno - finansowych,
- Wiceprezesa ds. handlowych,
- Głównego Księgowego,
- Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz,
- Kierownika komórki ds. zgodności.

Na system wynagrodzeń w Banku składają się:

- 1) wynagrodzenia stałe (zasadnicze) – obejmujące stałe składniki wynagrodzeń, zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją, a także jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów prawa lub Regulaminu wynagradzania, przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom, nie związane z wynikami osiąganymi przez Bank lub wynikami pracy danego zidentyfikowanego pracownika,
- 2) wynagrodzenia zmienne – obejmujące zmienne składniki wynagrodzeń, zależne od zrównoważonych i dostosowanych do ryzyka wyników lub innych czynników określonych w Polityce wynagrodzeń.

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia. Łączne zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane zidentyfikowanym pracownikom nie mogą ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego bazy kapitałowej i nie mogą być wyższe, niż 10% rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok. W przypadku Zarządu wysokość zmiennych składników wynagrodzenia zależy od oceny indywidualnych efektów pracy w obszarze odpowiedzialności z uwzględnieniem kryteriów finansowych i niefinansowych oraz oceny wyników całego Banku. Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza.

Pozostali pracownicy mający istotny wpływ na profil ryzyka są wynagradzani w zakresie wynagrodzenia zmiennego za osiągnięcie celów wynikających z pełnionych przez nich funkcji, a ich wynagrodzenie nie jest uzależnione od wyników finansowych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności. Oceny efektów pracy ww. osób dokonuje Zarząd. Kryteria oceny zależą od zajmowanego stanowiska i mogą to być:

- kryteria finansowe – np. stopień realizacji zadań powierzonych przez Zarząd w ramach realizacji planów finansowych i operacyjnych – w razie nałożenia takiej odpowiedzialności i wskazania tego jako zadanie premiowe z określonym przez Zarząd progiem oceny powodzenia planu;
- kryteria niefinansowe - pozytywna ocena zaangażowania danej osoby w realizację powierzonych zadań z uwzględnieniem wyników oceny działań nadzorowanego obszaru dokonanej przez audyt wewnętrzny lub przez stanowisko ds. kontroli wewnętrznej w Banku.

Przyznanie i wypłata zmiennych składników wynagrodzenia pracownikom innym niż członkowie Zarządu podlega opinii Rady Nadzorczej Banku.

Wynagrodzenia stałe kadry kierowniczej wyższego szczebla w 2017 roku wyniosły 772,81 tys. zł, a wynagrodzenia stałe pozostałych pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku zamknęły się kwotą 273,41 tys. zł. Wynagrodzenia zmienne w roku 2017 nie wystąpiły.

19. DŹWIGNIA FINANSOWA (ART. 451 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Analiza poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej obejmuje wyznaczenie wskaźnika zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR obliczonego jako stosunek kapitału Tier I do sumy wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier I.

³⁵ Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014³⁵ z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniającym Dyrektywę UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (Dz. Urz. UE L 167 z 06.06.2014, str. 30, z późn. zm).

Poziom wskaźnika dźwigni finansowej na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił 7,82%.

Zgodnie ze sprawozdawczością obowiązywną przy wyznaczaniu wskaźnika dźwigni na dzień 31 grudnia 2017 r. uwzględniono aktywa oraz zobowiązania pozabilansowe na łączną wartość (w zł):

Rodzaj ekspozycji	Ekspozycje wskaźnika dźwigni
Ekspozycje bilansowe	223 021 665
Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego	223 021 665
Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	34 666 243
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	44 340 345
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	6 812 465
Ekspozycje wobec instytucji	56 629 663
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	50 511 670
Ekspozycje detaliczne	6 227 202
Przedsiębiorstwa	14 504 470
Pozostałe ekspozycje	9 329 607
Ekspozycje pozabilansowe	4 726 799
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 10% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	0
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 20% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	1 009
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 50% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	4 725 790
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 100% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	0
Ekspozycje całkowite wskaźnika dźwigni	227 748 464

Zgodnie z obowiązującą definicją kwota ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów pomniejszona została o wartości niematerialne i prawne w kwocie 59 408 zł.

W roku 2017 w zakresie zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej uwzględnione było w procedurach z zakresu zarządzania kapitałem i adekwatnością kapitałową, a w szczególności w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu. Poziom wskaźnika podlegał limitowaniu.

Na wahania poziomu wskaźnika w roku 2017 główny wpływ miały zmiany w zakresie kapitału Tier I.

20. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO (ART. 452 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Bank nie stosuje metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego.

21. STOSOWANE TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO (ART. 453 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu nie wykorzystuje technik kompensacji pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi określone zostały w Instrukcji prawnych form zabezpieczania wierzytelności w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu.

Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w szczególności z tytułu udzielonego kredytu wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami Banku, lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.

Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę:

- 1) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, w tym:
 - a) ryzyko branży,
 - b) sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy,
 - c) status prawny wnioskodawcy,

- d) przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował,
- e) rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania,
- f) cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (w tym sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w szczególności:
- realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie,
 - płynność zabezpieczenia,
 - istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych,
 - możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie;
- 2) przewidywany koszt ustanowienia zabezpieczenia, który obejmuje:
- a) należności podatkowe, w tym podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowe,
 - b) opłaty notarialne,
 - c) opłaty sądowe,
 - d) opłaty o charakterze cywilnoprawnym;
- 3) przewidywany nakład pracy Banku związany z monitorowaniem stanu zabezpieczeń oraz koszt dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia, z zastrzeżeniem ponoszenia kosztów koniecznych;
- 4) zasady stosowania odpowiednich form zabezpieczeń określone w odrębnych uregulowaniach wewnętrznych Banku.

W ramach stosowanych metod zabezpieczania i ograniczania ryzyka kredytowego Bank wykorzystuje m.in.:

- system limitów wewnętrznych, których monitorowanie i raportowanie jest jednym z narzędzi służących utrzymaniu właściwego poziomu ryzyka kredytowego w Banku i ponadto stanowi system ostrzegania przed nieplanowanymi zmianami profilu ryzyka;
- prawne formy zabezpieczenia kredytów, których wysokość i rodzaj zależy od poziomu ryzyka danej transakcji.

Jako zabezpieczenie spłaty udzielonych kredytów Bank przyjmuje:

- a) weksel in blanco;
- b) depozyt bankowy;
- c) kaucja pieniężna;
- d) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
- e) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym;
- f) poręczenie według prawa cywilnego;
- g) poręczenie wekslowe;
- h) gwarancja;
- i) przelew wierzytelności na zabezpieczenie;
- j) cesja praw z umowy ubezpieczenia lub cesja wierzytelności z kontraktu;
- k) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności;
- l) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/ przeniesienie własności;
- m) zastaw rejestrowy;
- n) zastaw zwykły;
- o) zastaw finansowy;
- p) hipoteka;
- q) hipoteka przymusowa;
- r) akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji w formie aktu notarialnego na podstawie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego;
- s) przystąpienie do długu;
- t) przejęcie długu.

W ramach działań ukierunkowanych na dywersyfikację portfela kredytowego Bank przyjmuje i monitoruje wartości graniczne (limity) w stosunku do kapitału uznanego dla zaangażowania w ekspozycje wg rodzaju zabezpieczenia. Informacja w tym zakresie sporządzana jest w układzie miesięcznym. Koncentracja zabezpieczeń według stanu na 31 grudnia 2017 r. przedstawiała się następująco:

Rodzaj zabezpieczenia	Limit koncentracji zabezpieczeń w odniesieniu do kapitału uznanego	Limit kwotowy (w tys. zł)	Poziom wykorzystania limitu
cesja wierzytelności	100%	16 743,39	42,19%
hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	100%	16 743,39	31,07%
hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	600%	100 460,35	52,26%
inne formy zabezpieczeń	100%	16 743,39	9,34%
poręczenie BGK	100%	16 743,39	2,01%
poręczenie wg prawa cywilnego	100%	16 743,39	0,07%
przewłaszczenie rzeczy ruchomych	100%	16 743,39	2,99%
wartość niezabezpieczona	100%	16 743,39	4,09%
weksel / poręczenie wekslowe	400%	66 973,56	74,07%
zastaw rejestrowy	200%	33 486,78	18,80%

22. STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO (ART. 454 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w stosunku do ryzyka operacyjnego.

23. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO (ART. 455 ROZPORZĄDZENIA CRR)

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

24. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ (ZGODNIE Z TREŚCIĄ ART. 111A UST. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE)

System kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku. Zasady organizacji systemu kontroli wewnętrznej określa Regulamin kontroli wewnętrznej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Kędzierzynie-Koźlu.

Celem systemu kontroli wewnętrznej zgodnie z art. 9c ust 1 Prawa bankowego jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia;
- 2) wiarygodność sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:

- funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,
- komórkę do spraw zgodności mającą za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie,
- niezależną komórkę audytu wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego.

Mechanizmy kontrolne w Banku obejmują m.in.:

- ustalenie celów strategicznych i kontrolę ich przestrzegania,
- przeglądy i weryfikację odpowiednich polityk zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, a także planów w zakresie zmian organizacyjnych i technicznych wspomagających budowę lub rozwój środowiska zarządzania ryzykiem,
- określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej, odpowiedzialnych za realizację wyznaczonych czynności, a także budowę odpowiedniej kultury organizacyjnej,
- opracowanie, wdrożenie a także kontrolę przestrzegania szczegółowych pisemnych regulacji, a także limitów wewnętrznych,
- przyjmowanie i weryfikacja odpowiednich planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacji kryzysowej,
- dokonywanie cyklicznych przeglądów zarządczych regulacji wewnętrznych i struktury organizacyjnej Banku, w celu dopasowania ich zapisów do zmian profilu ryzyka lub zakresu działalności.

Odstępstwa od zastosowania mechanizmów kontroli i ograniczania ryzyka (np. wynikające z realizacji zasady proporcjonalności) są uzasadniane, dokumentowane i akceptowane przez Zarząd.

Celem kontroli jest ujawnienie niedoskonałości systemu, błędów procesu zarządzania ryzykiem, niedoskonałości procedur oraz proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań poprawiających jakość działania systemów i procesów zarządzania. Na podstawie sprawozdania z przeprowadzonych kontroli Zarząd Banku podejmuje decyzje odnośnie doskonalenia jakości procedur, środków technicznych i organizacyjnych obowiązujących w Banku.

25. OŚWIADCZENIE O ZAKRESIE INFORMACJI PODLAGAJĄCEJ UJAWIENIU ZGODNIE Z ART. 435 UST. 1 LIT. E ROZPORZĄDZENIA CRR

Zarząd Powiatowego Banku Spółdzielczego w Kędzierzynie-Koźlu oświadcza, że dane zawarte w niniejszej „Informacji w zakresie profilu ryzyka i adekwatności kapitałowej” według stanu na dzień 31. grudnia 2017 r.” są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie do profilu ryzyka towarzyszącego działalności Banku oraz przyjętej Strategii działania.

Zarząd Powiatowego Banku Spółdzielczego
w Kędzierzynie - Koźlu

WICEPREZES ZARZĄDU

Monika Piekiełny

WICEPREZES ZARZĄDU

Bożena Daciów-Mroczo

PREZES ZARZĄDU

Alina Szewior

26. WYKAZ PRZEDSIĘBIORCÓW MAJĄCYCH DOSTĘP DO TEJAMNICY BANKOWEJ (ZGODNIE Z TREŚCIĄ ART. 111B USTAWY PRAWO BANKOWE)

Działając zgodnie z art. 111 b Ustawy Prawo bankowe Powiatowy Bank Spółdzielczy w Kędzierzynie-Koźlu informuje, iż przedsiębiorcy mający dostęp do informacji chronionych tajemnicą bankową, którym Bank zgodnie z art. 6a ust. 1 i 7 Ustawy Prawo bankowe powierzył wykonywanie określonych czynności to:

- BPS S.A. w Warszawie, ul. Grzybowska 81,
- SoftNet sp. z o.o. w Krakowie, ul. Pana Tadeusza 8.